

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΑΥΜΑΤΑ...

1. Το Ντουραχάνι

Το 1434, τέσσερα χρόνια μετά την κατάληψη των Ιωαννίνων από τους Οθωμανούς, ο Ντουραχάν πασάς, Μπεη-λέρμπεης της Ρούμελης, πέρασε με το στρατό του πάνω από τη λίμνη των Ιωαννίνων (Παμβώτιδα), που είχε παγώσει. Όταν πληροφορήθηκε, εκ των υστέρων, ότι ήταν λίμνη, συγκλονίστηκε, καταλαβαίνοντας πόσο μεγάλο κίνδυνο είχε διατρέξει. Επειδή στο σημείο, απ' όπου πέρασε, υπήρχε ένα εικονοστάσι με την εικόνα της Παναγίας, ο πασάς θεώρησε ότι η Μητέρα του Θεού είχε σώσει τον ίδιο και το στρατό του από τον πνιγμό. Έτσι, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης, έχτισε προς τιμήν Της στο σημείο εκείνο ένα μοναστήρι, που σήμερα φέρει το όνομά του. Το Ντουραχάνι (μονή Δουραχάνης) σήμερα αποτελεί ένα σημαντικό πνευματικό και ανθρωπιστικό κέντρο της περιοχής.

2. Ο Άγιος Γεώργιος στην Πρίγκηπο τής Μικράς Ασίας...

Η θαυματουργή εικόνα τού Αγίου Γεωργίου τού Κουδουνά τήν οποία προσκυνούν χιλιάδες Μουσουλμάνοι ! Μακάρι νά έλθουν κάποτε στον Χριστιανισμό, ν' αφήσουν τήν πλάνη τού ψευδοπροφήτη τους, καί να δούνε Θεού πρόσωπο...

Η ιερά μονή του αγίου Γεωργίου του Κουδουνά στην Πρίγκηπο γίνεται τόπος συνάντησης Χριστιανών και Μουσουλμάνων κάθε χρόνο στην εορτή του Αγίου Γεωργίου (23 Απριλίου).

Ας δούμε μια εκτενή περιγραφή από την κα Ράλλη Παπαγεωργίου:

" Η κυρία που βρισκόταν στο ίδιο φαιτόν (αλογάμαξα) με εμάς, ήταν μουσουλμάνα. Γιατί όμως πήγαινε στο μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου και μάλιστα ανήμερα του Ορθόδοξου Πάσχα;

Το πρώτο σχόλιό μας ήταν για την κακή κατάσταση του δρόμου.

Στην Πρίγκηπο, όλοι οι δρόμοι είναι σκαμμένοι! Τελικά τη ρώτησα,

--«Δεν είστε μουσουλμάνα;».

--«Είμαι».

«Τότε γιατί πηγαίνετε σε ελληνορθόδοξο μοναστήρι;»

«Ορθόδοξος, ή μουσουλμάνος, δεν έχει σημασία».

«Γιατί πηγαίνετε;» επιμένω εγώ...

«...από Πίστη ! », μου λέει !

Έμεινα άφωνη με την απάντηση! Μια μουσουλμάνα πιστεύει στον Άγιο Γεώργιο!

Μου εξήγησε πως πάει για να κάνει ευχή. Είναι η 4η ή η 5η φορά που πηγαίνει, ενώ ο γιος της δεύτερη...

«Πραγματοποιήθηκαν οι ευχές σας;», τη ρωτάω.

«Ναι», μου λέει, ενώ ο γιος της, αν και απογοητευμένος, επιμένει πιστεύοντας πως ίσως αυτήν -την 3η φορά- και η δική του ευχή πραγματοποιηθεί... Ελπίζει όμως !

Φτάνοντας στους πρόποδες του λόφου που βρίσκεται το μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου του Κουδουνά, το θέαμα είναι εκπληκτικό!!!

Χιλιάδες άνθρωποι ανεβαίνουν την ανηφόρα που οδηγεί στο μοναστήρι! Είναι κυρίως μουσουλμάνοι!

Οι Έλληνες είναι ελάχιστοι.

Μου το είχαν επισημάνει και το προηγούμενο βράδυ της Ανάστασης στην εκκλησία του Πατριαρχείου, «φέτος δεν ήρθαν τόσοι πολλοί από Ελλάδα».

Ανδρες, γυναίκες, παιδιά ανηφορίζουν κρατώντας στα χέρια τους μια... κουβαρίστρα!

Πολύχρωμες κλωστές κατά μήκος του δρόμου δίνουν χρώμα στο ήδη ανοιξιάτικο περιβάλλον. Οι άνθρωποι δένουν μικρές κορδέλες ή μαντιλάκια στα κλαδιά των δέντρων, αφήνουν σημειώματα ή ζωγραφιές, για να τους προστατεύει ο Άγιος από κάθε κακό, να αγοράσουν ένα σπίτι, να βρουν καλύτερη δουλειά, να τους αγαπήσει αυτός που θέλουν.

«Το όνομα τής Βεντούτ στην καρδιά του, πρόσθεσε την αγάπη μου γι' αυτόν, ας με αγαπήσει σε παρακαλώ!..».

Με τη φίλη μου τη Γιασεμίν διασχίζουμε δύσκολα τον πετρόχτιστο δρόμο. Είχε επισκεφθεί το μοναστήρι μικρή, όταν είχε έρθει με τους γονείς της από το Βέλγιο, αλλά δεν θυμάται και πολλά... Η ανηφόρα γίνεται πιο απότομη και κουραστική, και ο κόσμος περισσότερος.

Αριστερά η θέα της θάλασσας του Μαρμαρά και η Πόλη από μακριά είναι μαγευτική.

Μια κοπέλα μας προσφέρει κύβους ζάχαρης. «Τι είναι αυτό;», τη ρωτάμε. Έκανε ευχή, λέει, και πραγματοποιήθηκε. Η φίλη της μας εξηγεί πως όταν η ευχή σου πραγματοποιηθεί, την επόμενη χρονιά πρέπει να επιστρέψεις στην εκκλησία και να μοιραστείς τη... γλύκα της ευχής σου με όλους!

«Τι ευχήθηκες;» ρώτησα τη νεαρή, γύρω στα 23-24 φαινόταν. «Να βρω δουλειά σε σχολείο».

«Και βρήκες;».

«Ναι», απαντά με ένα διάπλοτο χαμόγελο ευτυχίας.

«Ε, συγχαρητήρια τότε». Ανεβαίνοντας παρατηρώ πως υπάρχουν και άλλοι που κρατούν στα χέρια τους κουτιά με ζάχαρη. Μεγάλη επιτυχία ο Άγιος

Γεώργιος στους μουσουλμάνους, μονολογώ.

Αρκετά μέτρα πριν από την εκκλησία ξεκινά η ουρά για να εισέλθεις. Την προσπερνάμε με τη Γιασεμίν (ένεκα της δημοσιογραφικής ταυτότητας) και πάμε στην είσοδο του ναού.

Απίστευτο!

Μοναχοί πουλούν κεριά και μικρά κουδουνάκια (Άγιος Γεώργιος Κουδουνάς) στους μουσουλμάνους, που συνωστίζονται για να... ανάψουν το κεριά και να φιλήσουν την εικόνα της Παναγίας και του Αγίου Γεωργίου.

Μια γυναίκα με μαντίλα, υψώνοντας τα χέρια προς τα πάνω, όπως προσεύχονται δηλαδή οι μουσουλμάνοι, επαναλαμβάνει μάλλον ψιθυριστά την ευχή της μπροστά από την εικόνα της Παναγίας. Μια γυναίκα...μουσουλμάνα καί μαντιλοφορούσα!

Γιορτή του παιδιού, και γιορτή του Αγίου Γεωργίου...

Εκατοντάδες Μουσουλμάνοι έξω από τόν Ναό τού Αγίου Γεωργίου τού Κουδουνά...

Η ΗΜΕΡΑ της ονομαστικής εορτής του Αγίου Γεωργίου ταυτίστηκε φέτος με τη γιορτή του παιδιού στην Τουρκία. Για τους ορθόδοξους μπορεί η γιορτή να μεταφέρθηκε, όμως οι μουσουλμάνοι είναι... τυπικοί, όπως εδώ και πολλά χρόνια.

«Στις 23 Απριλίου και στις 24 Σεπτεμβρίου ερχόμαστε», μου είχε είπε η συμπαθητική κυρία στο φαιτόνι.

Το βλέμμα μου πέφτει στη Χάλκη. Η Θεολογική Σχολή δεν φαινόταν από το σημείο που βρισκόμουν, όμως την είχαμε δει όταν περνούσαμε με το βαπόρι, βουβή ανάμεσα στα δέντρα.

Αν και απόγευμα ο ήλιος καίει... Ο κόσμος συνεχίζει να έρχεται, ενώ κάποιιοι φαίνεται να έχουν προετοιμαστεί να περάσουν τη νύχτα τους εκεί, δίπλα στο μοναστήρι.

Τελικά, τα θαύματα δεν έχουν θρησκεία και η πίστη είναι η ανάγκη του ανθρώπου να πιστέψει πως μπορεί να τα καταφέρει! Κατηφορίζοντας μαζέψαμε πολλούς κύβους ζάχαρης με τη Γιασεμίν. «Έκανες ευχή;» τη ρωτάω. «Ναι» μου απαντά, «εσύ;». Κι εγώ, να δούμε λοιπόν...

Γράφουν στον τοίχο τίς ευχές τους...

ΣΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ του ναού κάποιες νεαρές κοπέλες έγραφαν σε ένα αλουμιμένο τμήμα του τοίχου την ευχή τους. Οι Τούρκοι αστυνομικοί επιτηρούν τη γραμμή που υπάρχει ακόμα και μέσα στην εκκλησία. Δεν φαίνεται να τους ενοχλεί, ούτε να ξαφνιάζονται. Μάλλον η πιο ξαφνιασμένη ήμουν εγώ.

Μπροστά στην εικόνα του Αγίου Γεωργίου του Κουδουνά, όλοι προσκυνούν!

Η εικόνα είναι γεμάτη τάματα και πολλά ρολόγια! Δεν κατάλαβα για ποιο λόγο υπάρχουν τα ρολόγια, αλλά δεν πειράζει... Ούτε χρόνος υπήρχε, ούτε κάποιος διαθέσιμος να ρωτήσω. Όλοι ήταν είτε απασχολημένοι, είτε απορροφημένοι.

Στο πίσω μέρος της εκκλησίας, πάνω στο βράχο, ορισμένες γυναίκες λιώνουν τους κύβους της ζάχαρης, κολλάνε τα κεριά και επαναλαμβάνουν ψιθυριστά την ευχή τους. Είναι 4 το απόγευμα και στην ουρά περιμένουν τουλάχιστον 1.000 άτομα. Ακόμη ανεβαίνουν...

(Πηγή:

http://www.dailygreece.com/2007/04/muslims_believe_in_orthodox_saint_george_in_turkey.php

3. Η «Γιάτρισσα των χριστιανών»

Το 1462 κοιμήθηκε ειρηνικά στη Χίο μια μεγάλη αγία δασκάλα της χριστιανικής πίστης, η αγία Ματρώνα η Χιοπολίτιδα, η Θαυματουργή. Ήταν η μικρότερη κόρη μιας πολύτεκνης οικογένειας, που από νεαρή ηλικία, νιώθοντας τον ευλογημένο και υγιή έρωτα προς το Θεό, αποσύρθηκε σε ήσυχο μέρος, όπου θα μπορούσε να προσεύχεται απερίσπαστη. Στη συνέχεια εντάχθηκε σ' ένα μικροσκοπικό μοναστήρι και, αν και δεν ήταν ηγουμένη, πολλές γυναίκες παρακινήθηκαν, λόγω της αγιότητάς της, να μονάσουν κοντά της. Έτσι, η αγία, που είχε ήδη μοιράσει όλα τα χρήματα και τα κοσμήματά της στους φτωχούς, δαπάνησε και τα κτήματα της πατρικής της κληρονομιάς για να μεγαλώσει το μοναστήρι τους.

Κατά τις οικοδομικές εργασίες μάλιστα οι εργάτες βρήκαν έναν κρυμμένο θησαυρό.

Τότε η αγία προσευχήθηκε με δάκρυα και είπε:

«Κύριε, αν ο θησαυρός αυτός είναι σταλμένος από Σένα, φανέρωσέ μας το, αν όμως είναι παγίδα του διαβόλου, ας αφανιστεί».

Και αμέσως ο θησαυρός μετατράπηκε σε ένα σωρό κάρβουνα !

Ένα άλλο θαύμα της, ενώ ζούσε ακόμη και, χωρίς να το θέλει, οι μοναχές την είχαν εκλέξει ηγουμένη τους, ήταν το εξής:

κάποτε βάρβαροι επιδρομείς από κάποια Ευρωπαϊκή χώρα επιτέθηκαν στο νησί και εισέβαλαν και στο μοναστήρι. Ένας απ' αυτούς όρμησε να βιάσει μια μοναχή και αμέσως έπεσε νεκρός. Τότε η αγία δόξασε το Θεό, από τον Οποίο είχε ζητήσει προστασία, αλλά και προσευχήθηκε και αναστήθηκε ο επίδοξος βιαστής! Οι σύντροφοί του έμειναν άναυδοι και η αγία τους συγκέντρωσε, τους νουθέτησε και τους απέλυσε εν ειρήνη.

Έφυγαν από το νησί και έκτοτε, όταν κάποτε επέστρεψαν, ήταν «ημερότεροι και φιλανθρωπότεροι, και τα πρότερα δεινά δεν ετόλμησαν πλέον να κάμουν» (αγ. Νικοδήμου του Αγιορείτου, *Νέον Μαρτυρολόγιον*, εκδ. Αστήρ, 1993, σελ. 146-147)

Μετά την κοίμησή της (το θάνατό της) η αγία τέλεσε αμέτρητα θαύματα με τη δύναμη του Θεού. Πλήθος ασθενών θεραπεύτηκαν από διάφορες νόσους της ψυχής και του σώματος. Πολλοί από αυτούς διανυκτέρευαν στο ναό της, την έβλεπαν στον ύπνο τους και το πρωί είχαν θεραπευθεί.

Ωστόσο ενέσκηψε η Τουρκοκρατία και η αγία τελούσε τα θαύματά της και σε χριστιανούς και σε μουσουλμάνους.

Δύο απ' αυτά αναφέρονται στο Νέον Μαρτυρολόγιον, σελ. 147 και 150. Τα μεταφέρουμε σε περίληψη:

A. Στη μεγάλη πόλη της Μικράς Ασίας Μαγνησία ζούσε ένας Τούρκος πολύ πλούσιος, που έμεινε παράλυτος σε όλο το αριστερό μέρος του σώματός του. Παρά τις προσπάθειες των γιατρών και τα χρήματα που δαπάνησε, δεν ωφελήθηκε. Είχε όμως μια χριστιανή σκλάβα, τη Μαρία, η οποία του είπε: «Αφέντη μου, στη Χίο είναι μια μεγάλη Αγία των χριστιανών, που γιατρεύει κάθε αρρώστια χωρίς βότανα και έμπλαστρα. Ας πάμε, να σε γιατρέψει...». Ο άρχοντας πήρε τη Μαρία και άλλους συνοδούς και πέρασε απέναντι, στη Χίο. Πήγαν στο ναό και η κοπέλα του είπε:

«Ξεκουράσου λίγο και θα έρθει η γιάτρισσα να σε θεραπεύσει οπωσδήποτε» (είναι εκπληκτικό το θάρρος και η πίστη της, όπως επισημαίνει και ο άγ. Νικόδημος, γιατί θα μπορούσε η αγία, για κάποιο λόγο, να μη θεραπεύσει τον άρχοντα και η σκλάβα, που τον εξέθεσε κιόλας, να υποστεί τις συνέπειες).

Όμως η αγία του εμφανίστηκε σε όνειρο και του είπε:

«Για τα δάκρυα, τις προσευχές και την πίστη της ομώνυμής μου Μαρίας, της δούλης σου, σε θεραπεύω» (το όνομα της αγίας πριν γίνει μοναχή ήταν Μαρία).

«Σήκω λοιπόν και περπάτα στο όνομα του Κυρίου μου και πήγαινε υγιής στο σπίτι σου». Ο άρχοντας ξύπνησε εντελώς υγιής! Αφιέρωσε πολλά δώρα στο ναό και απελευθέρωσε τη Μαρία, η οποία παρέμεινε στο μοναστήρι και φρόντιζε το ναό για όλη την υπόλοιπη ευλογημένη ζωή της.

Το θαύμα αυτό προκάλεσε σάλο στη Μαγνησία, την πατρίδα του πρώην ασθενούς, και από τότε πολλοί Μαγνησιείς χριστιανοί έρχονταν κάθε χρόνο στη Χίο για να εορτάσουν τη μνήμη της αγίας, στις 20 Οκτωβρίου (γράφω «έρχονταν», γιατί οι χριστιανοί της Μαγνησίας ξεριζώθηκαν το 1922 και ήρθαν στην Ελλάδα ως πρόσφυγες).

B. Το 1745 ήρθε στο ναό της αγίας οδηγούμενος από το χέρι ένας Τούρκος εντελώς τυφλός και παρακάλεσε τον εφημέριο (τον ιερέα) να ζητήσει από την αγία να του δώσει το φως του.

Ο εφημέριος προσευχήθηκε και ο Τούρκος πήγε στο σπίτι του (ήταν κάτοικος της Χίου). Τη νύχτα είδε στον ύπνο του μια μοναχή, που του είπε να ξαναπάει στον παπά και να του ζητήσει νερό από «το λουτρό που είναι μέσα στο αρμάρι» (στο συρτάρι) να πλυθεί.

Έτσι και έγινε.

Ο ιερέας αρχικά βρέθηκε σε αμηχανία, γιατί δεν υπήρχε εκεί κανένα λουτρό. Μετά σκέφτηκε τον αγιασμό που φύλαγε στο αρμάρι με την αγία κάρα (το κρανίο) της αγίας. Έδωσε στον τυφλό απ' αυτόν κι εκείνος έπλυνε τα μάτια του και αμέσως είδε το φως του.

4. Ο Αρχάγγελος Μιχαήλ στο Μανταμάδο

Ένα από τα μεγάλα και ιστορικά ορθόδοξα προσκυνήματα της Ελλάδας είναι η ιερά μονή του αρχαγγέλου Μιχαήλ (Ταξιάρχη) στο Μανταμάδο της Λέσβου, η ανάγλυφη θαυματουργή εικόνα της οποίας φιλοτεχνήθηκε το 1766 από χύμα ζυμωμένο με το αίμα μοναχών, τους οποίους κατέσφαξαν θαλάσσιοι επιδρομείς (μάλλον πειρατές, πιθανόν Τούρκοι).

Τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, οι μουσουλμάνοι του νησιού σέβονταν τον Αρχάγγελο και δεν πείραζαν το ναό του, λόγω του πλήθους των θαυμάτων του: «μη τολμώντων των Αγαρηνών [=Τούρκων] άψασθαι το καθόλου διά το θαυματουργείν οσημέραι» (οι Τούρκοι δεν τολμούσαν να αγγίξουν καθόλου το μοναστήρι, λόγω των καθημερινών θαυμάτων του).

Το παράθεμα από το βιβλίο του αρχιμανδρίτη Δανιήλ Γούβαλη *Το θαύμα της πίστεως*, Αθήναι 1985, σελ. 100.

5. Το μαυσωλείο του αγίου Ιωάννη του Βαπτιστή στη Δαμασκό

Στη Δαμασκό της Συρίας υπάρχει ο μεγαλοπρεπέστατος μοναστηριακός Ναός του Αγ. Ιωάννου του Προδρόμου, κτίσμα του Ιουστινιανού.

Από τότε που οι Άραβες κατέλαβαν την περιοχή (8^{ος} αι. μ.Χ.) μετεβλήθη σε μουσουλμανικό τέμενος (πρόκειται για το Τζαμί των Ομαγιάδων, 995 μ.Χ.) Ωστόσο σ' ένα σημείο του κολοσσιαίου Ναού υπάρχει ένα θαυμάσιο, καλλιτεχνικό και αρκετά μεγάλο μαυσωλείο. Πρόκειται για τον τάφο της τιμίας κεφαλής του Βαπτιστού.

Σ' αυτόν τον Ναό, μετά την τέταρτη εύρεση της κεφαλής του Αγίου Ιωάννου θησαυρίστηκε από τον Ιουστινιανό σε ωραία λάρνακα το ανευρεθέν λείψανο. Όταν οι Μουσουλμάνοι μετέτρεπαν τον Ναό σε τζαμί έβαλαν χέρι και στο τάφο. Αλλά έφριξαν, διότι με την πρώτη σκαπανιά άρχισε να βγαίνει απ' εκεί ζεστό αίμα, που συνέχισε να τρέχει επί αρκετά ημερονύχτια. Δεν σταματούσε. Πανικόβλητοι οι Άραβες ζήτησαν την προσευχή του Χριστιανού Πατριάρχου. Εκείνος με όλο τον ιερό κλήρο της Δαμασκού έκανε τριήμερες λιτανείες γύρω από τον τάφο, οπότε την τρίτη ημέρα σταμάτησε το αίμα. Ειδική γραφή με αραβικά γράμματα χρυσά επάνω στο μνημείο, εξιστορεί το συγκλονιστικό αυτό περιστατικό.

Μέχρι σήμερα ο μουσουλμανικός κόσμος σέβεται πολύ τον τάφο του Προδρόμου, και συγχρόνως τον φοβάται. Δεν τολμά να πλησιάσει κοντά του. (Από σχετικό βιβλίο του π. Δανιήλ Γούβαλη, σελ. 144)

6. Το αγίασμα της αγίας Φωτίδας και η πίστη του Αγά...

Το παρακάτω γεγονός καταγράφεται στον τόμο "*Ασκητές μέσα στον κόσμο*", που εκδόθηκε από το Ησυχαστήριο «Άγ. Ιωάννης ο Πρόδρομος» στη Μεταμόρφωση Χαλκιδικής, 2008, σελ. 315-317.

«Μια από τις πολλές φορές που πηγαίναμε με τον ιερέα του χωριού μου, τον

παπά Αλέκο, να εξυπηρετήσουμε τον συνοικισμό της Αμφιπόλεως» (ανατ. Μακεδονία κοντά στο Στρυμώνα), διηγήθηκε ο Γέροντας Γρηγόριος της Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου Μεταμορφώσεως, «συναντήσαμε κάποιον ηλικιωμένο που τότε βοηθούσε στην εκκλησία της Αμφιπόλεως.

Συζητώντας μαζί του, μας διηγήθηκε ένα γεγονός που συνέβη επί τουρκοκρατίας, όταν αυτός ήταν παιδί δώδεκα ετών:

»Είχε αρρωστήσει βαριά ο Αγάς, έτρεχε σε γιατρούς στα κοντινά μέρη, έφτασε μέχρι την Θεσσαλονίκη αλλά δεν μπορούσε να τον κάνει κανείς καλά και η υγεία του πήγαινε προς το χειρότερο. Καθηλώθηκε στο κρεβάτι. Κάποια μέρα απελπισμένος θυμήθηκε την αγία Φωτίδα, το εξωκλήσι της αγίας που ήταν κατά σάρκα αδελφή της αγίας Φωτεινής [εορτάζουν την ίδια μέρα, 26 Φεβρουαρίου], το οποίο απέχει περίπου ένα χιλιόμετρο από τον συνοικισμό και στο οποίο μέχρι σήμερα αναβλύζει αγίασμα.

Στο “αγίασμα της αγίας Φωτίδος”. “Η αγία Φωτίδα θα με κάνει καλά”, είπε ο Αγάς. Διέταξε λοιπόν τον τότε επίτροπο της εκκλησίας της Αμφιπόλεως να πάει να του φέρει αγίασμα από την αγία Φωτίδα.

»Ο επίτροπος δεν μπορούσε να κάνει διαφορετικά. Βγαίνοντας όμως από το σπίτι του Αγά ψιθύρισε:

“Γουρούνι, θα σου φέρω, νομίζεις, αγίασμα από την αγία μας να το μαγαρίσης;”.

Έφυγε, υπολόγισε την ώρα που θα έκανε να πάει και να επιστρέψει από το εξωκλήσι για να μην αντιληφθεί την απάτη ο Αγάς και τον τιμωρήσει, πήρε κοινό νερό και το πήγε, αντί για αγίασμα στον Αγά...

»Ο Αγάς, όταν έφθασε το δήθεν αγίασμα της αγίας Φωτίδος, διέταξε τους παρισταμένους να τον ανασηκώσουν στο κρεβάτι του, έκλαψε και με ευλάβεια και δάκρυα στα μάτια είπε δυο φορές:

“Αγία Φωτίδα, βοήθησέ με. Αγία Φωτίδα, βοήθησέ με”.

Πήρε το “αγίασμα”, όπως το θεωρούσε γνήσιο, το ήπιε και την άλλη μέρα ήταν καλά. Όλοι έμειναν κατάπληκτοι, ειδικά ο επίτροπος που ήξερε τι έκανε. Η πίστη, ο πόθος και η εμπιστοσύνη του Αγά στην αγία Φωτίδα, καθώς και οι πρεσβείες της αγίας, τον έκαναν καλά».

7. Ένας ξεχωριστός στάβλος

Στο νομό Ηρακλείου Κρήτης, στην πεδιάδα της Μεσσαράς, κοντά στο χωριό Καλύβια, βρίσκεται το μεγάλο μοναστήρι της Παναγίας Καλυβιανής, που γιορτάζει στις 15 Αυγούστου (Κοίμηση της Θεοτόκου).

Η ιστορική και θαυματουργή εικόνα της Παναγίας βρέθηκε στην περιοχή το 1873, στα κτήματα του Τούρκου Χουσεΐν Μπέη Βραζεράκη από τα Καλύβια, όπου βρισκόταν και το παλιό, μικρό εκκλησάκι της Παναγίας. Οι χριστιανοί της περιοχής, μετά από πολλές περιπέτειες, κατόρθωσαν να εξασφαλίσουν διαταγή του διοικητή Κρήτης Ρεούφ πασά για την απαλλοτρίωση του χώρου γύρω από την εκκλησία, για να το αγοράσουν και να το χρησιμοποιούν για την τιμή της Θεοτόκου.

Οι Τούρκοι όμως φανατικά εξακολουθούσαν να αντιδρούν και ο ιδιοκτήτης της περιοχής έβαζε μέσα στην εκκλησία το άλογό του. Τότε συνέβη το εξής περιστατικό, που το γνωρίζω από την προφορική παράδοση του χωριού μου (Αποδούλου Αμαρίου), που γειτονεύει με την περιοχή, και είναι καταγεγραμμένο και στο βιβλίο *Η Παναγία Καλυβιανή και τα ιδρύματα*, Μοίρες Ηρακλείου 1978, σελ. 12:

Ο ιδιοκτήτης αγάς είχε ένα παιδί παράλυτο στο κρεβάτι πολλά χρόνια και δεν υπήρχε ελπίδα να θεραπευθεί.

Η Χανούμ και μητέρα του παιδιού ήταν ευσεβής στη θρησκεία της και στον ύπνο της παρουσιάστηκε η Παναγία και της έδωσε παραγγελία να σκουπίσει την εκκλησία που βάζει το άλογό του ο αγάς, και ύστερα να θυμιάσει, και με αυτά θα γίνει καλά το παιδί της.

Στην αρχή δεν πίστεψε, αλλά της παρουσιάστηκε τρεις φορές.

Φοβόταν τον άνδρα της και δεν είπε τίποτε. Αποφάσισε όμως να εκτελέσει την παραγγελία μόνη της. Πήγε, σκούπισε την εκκλησία, την καθάρισε και θύμιασε, χωρίς να τη δει κανείς. Όταν επέστρεψε στο σπίτι, το παράλυτο παιδί έλειπε από το κρεβάτι του. Θυμήθηκε τα λόγια της μαυροφόρας [της Παναγίας] και άρχισε να αδημονεί. Ρώτησε τις γειτόνισσες αν είδαν το παιδί της κι εκείνες ξαφνιάστηκαν, γιατί ήξεραν πως το παιδί ήταν παράλυτο στο κρεβάτι.

Ξαφνικά παρουσιάστηκε μια γειτόνισσα και ανάγγειλε ότι το παράλυτο παιδί είναι με την υγεία του και παίζει με τα άλλα παιδιά στην πλατεία, ψηλά στον Κούλε του χωριού. Έτρεξε η μητέρα του και το βρήκε υγιέστατο και χαρούμενο. Κατάλαβε το θαύμα και δόξαζε το Θεό.

Ο αγάς δεν άργησε να φανεί. Είδε την κίνηση και εκστατικός πληροφορήθηκε από τη γυναίκα του τα συμβάντα. «Δε σου είπα τίποτα, γιατί φοβήθηκα».

Τότε ο αγάς με ευλάβεια προσευχήθηκε και ομολόγησε ότι είναι αληθινή η πίστη των Ρωμιών, κάνοντας συγχρόνως και τη δήλωση ότι παραχωρεί την εκκλησία στους χριστιανούς με όλη τη γύρω περιοχή.

Οι φανατικοί Τούρκοι των Καλυβίων δεν το άκουσαν αυτό με ευχαρίστηση και κατηγορούσαν τον αγά πως έγινε χριστιανός, και μάλιστα άρχισαν να τον ονομάζουν από τότε ειρωνικά «παπά Μανώλη».

8. Ο αχυρώνας της Παναγίας

Στο ύψωμα νότια του Ρεθύμνου είναι χτισμένο το χωριό Καστελλάκια, όπου βρίσκεται η μικρή ιστορική εκκλησία της Παναγίας, της Ζωοδόχου Πηγής (εορτάζει την Παρασκευή μετά το Πάσχα). Η ιστορία του περιλαμβάνει το εξής γεγονός, που το γνωρίζουμε από διηγήσεις παλαιών κατοίκων της περιοχής (μένω στο διπλανό χωριό, τα Περιβόλια –σήμερα Περιβόλια και Καστελλάκια είναι προάστια του Ρεθύμνου), αλλά επί του παρόντος το αντλούμε από άρθρο του δασκάλου Νίκου Δερεδάκη στην εφημερίδα «Κρητική Επιθεώρηση» της 3 Μαΐου 2008, σελ. 8.

Η παράδοση αναφέρει ότι μετά την κατάληψη του Ρεθύμνου από τους

Τούρκους, το 1646, τα Καστελλάκια περιήλθαν στα χέρια ενός ισχυρού Τούρκου, που ονομαζόταν Χαρτζαλής.

Μόλις πήρε στην κατοχή του το μικρό οικισμό, έσπευσε να μεταβάλει την εκκλησία σε αχυρώνα.

Όταν πέθανε ο Χαρτζαλής, η περιουσία του, μαζί με τα Καστελλάκια, περιήλθαν στον ανηψιό του τον Τσιτσέκο, που ήταν καλός και συνετός άνθρωπος. **Η παράδοση συνεχίζει, ότι ένα βράδυ εμφανίστηκε στον ύπνο του Τσιτσέκου η Παναγία και του είπε να επαναφέρει την εκκλησία στην αρχική της μορφή.** Ο Τσιτσέκος αδιαφόρησε, μη δίνοντας σημασία στο όνειρο. Το επόμενο βράδυ εμφανίστηκε ξανά η Παναγία και επιτακτικά αυτή τη φορά του ζήτησε το ίδιο πράγμα.

Ο Τούρκος αυτή τη φορά φοβήθηκε τόσο, ώστε σε σύντομο χρονικό διάστημα ξανάκανε τον αχυρώνα εκκλησία. Μέσα στο ναό, μάλιστα, τοποθέτησε και μία εικόνα της Παναγίας που είχε βρει, άγνωστο πως, στον αχυρώνα. Ακόμα ο Τσιτσέκος πρόσφερε στην Παναγία και δέκα μπακίρινα μίστατα λάδι (κουρούπι εκατό οκάδων).

Ο Τσιτσέκος τοποθέτησε ως φύλακα της εκκλησίας μια Τουρκάλα, η οποία διατηρούσε και την εικόνα της Ζωοδόχου Πηγής και δεν επέτρεπε σε Τούρκο να την πλησιάσει, αφού πίστευε πολύ στη δύναμη της Παναγίας.

Κάποτε, μάλιστα, όταν ένας χριστιανός από το Ατσιπόπουλο, μαζί με το άρρωστο παιδί του πήγε στην εκκλησία να ανάψει μια λαμπάδα, για να γιάνει η χάρη της το παιδί, η Τουρκάλα του είπε ότι το παιδί του δεν πρόκειται να γίνει καλά και ότι μόλις φθάσει στο Ρέθυμνο αυτό θα πεθάνει, όπως και έγινε. Πάντως, και οι Τούρκοι της περιοχής σέβονταν και προστάτευαν το ναό της «Μαϊρέ-Χανούμ», όπως την έλεγαν.

Την ημέρα του πανηγυριού, Παρασκευή του Πάσχα, άρμεγαν τα ζώα τους σε κοινά δοχεία με τους χριστιανούς, αυτοί έφευγαν και άφηναν το γάλα να το πιουν οι πανηγυριστές.

9. Ο άγ. Γεώργιος ο Επανωσήφης

Στο νομό Ηρακλείου βρίσκεται η ιστορική μονή του αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου, η λεγόμενη «μονή Επανωσήφη».

Το σπουδαίο αυτό μοναστικό κέντρο της κεντρικής Κρήτης είχε την ιδιαιτερότητα ότι βρισκόταν ανάμεσα σε χωριά με αμιγώς μουσουλμανικό πληθυσμό! Όμως, παρά τα προβλήματα που προκαλούσαν ενίοτε φανατικοί και θερμόαιμοι μουσουλμάνοι, η θαυματουργική δύναμη του αγίου τον είχε καταστήσει σεβαστό στη συντριπτική πλειοψηφία τους.

Στην εφημερίδα *Ελεύθερη Σκέψις* Ηρακλείου στις 12.7.1930 διαβάζουμε: «Ακόμη και αυτοί οι Τούρκοι των πέριξ χωρίων επίστευον εξ ολοκλήρου προς την θαυματουργόν δύναμιν του Αγίου. Αυτοί μάλιστα το πρώτο αρσενικό αρνί το οποίον εγεννάτο εις το κοπάδι των, το εσάμωσαν [=σημείωναν] του Αγίου Γεωργίου, και του το επήγαιναν άμα εμεγάλωνε...».

Κατά την Τουρκοκρατία, ο Τούρκος αγάς που κατείχε το κτήμα, όπου βρίσκεται το ξωκλήσι του Αρχαγγέλου Μιχαήλ (Μετόχι του Αηστράτηγου),

περιγελούσε τον άη Γιώργη και, όταν ο ηγούμενος του Επανωσήφη προσπάθησε να τον πείσει για τη θαυματουργική δύναμη του αγίου, εκείνος απείλησε να σφάξει όλους τους μοναχούς, αν δεν κάνουν τον άγιο να προκαλέσει βροχή, μεσούντος του Ιουνίου.

Οι μοναχοί έκαναν ολονύκτια προσευχή αλλά μέχρι το πρωί δεν υπήρχε ούτε ένα σύννεφο στον ουρανό. Ο αγάς ξεκίνησε με ομάδα ενόπλων για τη σφαγή, όταν όμως έφτανε κοντά στη μονή, άρχισε να βρέχει.

Άνοιξαν οι καταρράκτες του ουρανού και οι Τούρκοι, για να γλιτώσουν, μπήκαν στον ανεμόμυλο της μονής. Στη συνέχεια ο αγάς όχι μόνο σεβάστηκε τον άγιο, αλλά και δώρισε το μετόχι στο μοναστήρι.

Τα παραπάνω καταγράφονται στο Νίκου Ψιλάκη *Μοναστήρια και ερημητήρια της Κρήτης*, Ηράκλειο 1994, τόμ. Α΄, σελ. 50 και 60.

10. Οι πεταλιές του αγίου Γεωργίου

Στην περιοχή Καλλιθέα του Ρεθύμνου υπήρχε ένα παλιό εκκλησάκι του αγίου Γεωργίου, στα κτήματα του μουσουλμάνου Αλή Μελεμενάκη από τα γειτονικά Περιβόλια. Τη δεκαετία του 1920 οι χριστιανοί Ρεθεμνιώτες ήθελαν να το ανακαινίσουν, αλλά ο Αλής, φανατικός και ανένδοτος, δεν επέτρεπε καμιά εργασία μέσα στα όρια της περιουσίας του.

Άλλαξε όμως γνώμη, όταν τον επισκέφτηκε ο ίδιος ο άγιος Γεώργιος, ο οποίος τον πίεσε να επιτρέψει την ανακαίνιση του ναού του.

Ο Αλής, συγκλονισμένος από την εμπειρία της επίσκεψης του αγίου, όχι μόνο υποχώρησε αλλά και χρηματοδότησε την αγιογράφιση της εικόνας του αγίου, που σήμερα κρέμεται στην πρόναο, πίσω από το παγκάρι με τα κεριά, και φέρει την επιγραφή: «Δαπάναις Αλή Μελεμενάκη, 1925».

Από τις πεταλιές του αλόγου του αγίου, που ακούγονταν τις νύχτες στον περιβάλλοντα χώρο, ο ναός ονομάστηκε «άγιος Γεώργιος ο Πεταλιώτης». Σήμερα είναι μεγάλος ενοριακός ναός του Ρεθύμνου.

11. Η βεβήλωση του άη Γιάννη

Σημειωτέον ότι ο Δημήτρης Τσαγκαράκης από την Αργυρούπολη Ρεθύμνης (κοιμήθηκε γύρω στο 1939 σε ηλικία περίπου 90 ετών) διηγόταν πως, όταν ήταν παιδί, την εποχή της Τουρκοκρατίας, είδε με τα μάτια του δύο Τούρκους να πεθαίνουν αιφνίδια μέσα στο ιερό του εξωκκλησιού του αγίου Ιωάννη του Προδρόμου ανατολικά του Ρεθύμνου, στη «γέφυρα των Μισσιρίων».

Ο πρώτος Τούρκος μπήκε μέσα για να ουρήσει και να βεβηλώσει το ναό, ενώ ο δεύτερος, βλέποντάς τον να καταρρέει, μπήκε να τον βοηθήσει.

Οι Τούρκοι που μαζεύτηκαν από τη γύρω περιοχή δεν τόλμησαν να μπουν στο ιερό, για να τους βγάλουν, αλλά τους έσυραν με μπαστούνια και πήγαν και τους έθαψαν.

12. Τα θαύματα γύρω από τους νεομάρτυρες

Τι είναι οι νεομάρτυρες. Για τους μουσουλμάνους αδελφούς μας που πιθανόν να διαβάσουν αυτό το κείμενο, πρέπει να διευκρινίσω τα παρακάτω: Στο χριστιανισμό ονομάζονται «μάρτυρες» οι άνθρωποι που πεθαίνουν, επειδή αρνούνται ν' αλλάξουν θρησκεία. Ο χριστιανισμός έχει εκατομμύρια μάρτυρες κάθε ηλικίας και φύλου, από την αρχή της ύπαρξής του μέχρι σήμερα. Όλοι οι μάρτυρες είναι άγιοι, επειδή αυτό που τους παρακίνησε στο μαρτύριο δεν ήταν κάποιος στενοκέφαλος φανατισμός, αλλά η αγάπη τους για το Χριστό.

Ονομάζονται «μάρτυρες» επειδή δίνουν τη μαρτυρία τους για τη χριστιανική τους πίστη, αλλά και επειδή υφίστανται «μαρτύρια» (θάνατο και πιθανόν βασανιστήρια, συχνά μάλιστα ιδιαίτερος φρικιαστικά) στην προσπάθεια των διωκτών τους να τους κάνουν ν' αλλάξουν πίστη. Η ονομασία αυτή υπάρχει στην Αγία Γραφή, όπου ο Χριστός προλέγει ότι οι χριστιανοί θα γίνουν «μάρτυρές Του» σε όλο τον κόσμο (Πράξ. 1, 8) και στη συνέχεια ο Πέτρος δίνει μαρτυρία για τον Ιησού ως Χριστό και Κύριο (Πράξ. 2, 14-36).

Απευθυνόμενος ο Παύλος προς τον Ιησού κατά την προσευχή του στο Πράξ. 22, 17-21, χαρακτηρίζει τον άγιο Στέφανο «μάρτυρά Του» (στ. 20). Έτσι από την αρχή του χριστιανισμού ονομάζουμε «άγιους μάρτυρες» τους ανθρώπους που θανατώθηκαν για την πίστη τους στο Χριστό.

«Νεομάρτυρες» ονομάζουμε τους αγίους μάρτυρες που θανατώθηκαν για την πίστη τους τελευταίους αιώνες.

Η εποχή της Τουρκοκρατίας για τον ελληνικό χώρο (περ. 1453 έως 1912, κατά περιοχές) είναι γεμάτη νεομάρτυρες. Πρόκειται κατά κανόνα για απλούς καθημερινούς ανθρώπους, ευσεβείς, που πιέστηκαν ν' ασπαστούν το Ισλάμ από κάποιους φανατικούς μουσουλμάνους και, όταν αρνήθηκαν, συκοφαντήθηκαν στις οθωμανικές αρχές ότι δήθεν έβρισαν το Μωάμεθ ή ότι υποσχέθηκαν να γίνουν μουσουλμάνοι και μετά υπαναχώρησαν και γενικά για «εγκλήματα» θρησκευτικού χαρακτήρα.

Κάποιοι άλλοι συκοφαντήθηκαν με τον ίδιο τρόπο από προσωπικούς τους εχθρούς, ενώ κάποιες κοπέλες από μουσουλμάνους που τις ποθούσαν, ενώ εκείνες απέκρουαν τις ερωτικές τους προτάσεις. Υπάρχουν και κάποιοι που ασπάστηκαν το Ισλάμ για μερικά χρόνια και στη συνέχεια μετάνιωσαν, έκλαψαν νιώθοντας τον εαυτό τους προδότη του Χριστού, και, αφού προσευχήθηκαν και πήραν ευλογία κάποιου σοφού χριστιανού ιερέα, παρουσιάστηκαν στις οθωμανικές αρχές και διακήρυξαν πως είναι ξανά χριστιανοί.

Όλοι αυτοί –άντρες και γυναίκες– καταδικάστηκαν σε θάνατο. Πολλοί βασανίστηκαν πρώτα με απίστευτη αγριότητα (μήπως κι αλλάξουν πίστη) και τελικά αποκεφαλίστηκαν ή απαγχονίστηκαν ή ανασκολοπίστηκαν (παλουκώθηκαν, κοινώς «σουβλίστηκαν») ή γδάρθηκαν ζωντανοί ή κρεμάστηκαν στα τσιγκέλια (μεγάλα τσιγκέλια, πάνω στα οποία τους έριχναν και τους άφηναν καρφωμένους μέρες, ώσπου να ξεψυχήσουν) ή κήκαν ζωντανοί.

Μάλιστα η εκτέλεσή τους έγινε δημόσια, ως εορταστικό «θέαμα».

Θαυμαστά σημεία. Πολλοί νεομάρτυρες έλαβαν από το Θεό, μετά το θάνατό τους, μεγάλο θαυματουργικό χάρισμα, ενώ πολλών η εκτέλεση συνοδεύτηκε από θεϊκά σημεία, που έγιναν ορατά από χριστιανούς και μουσουλμάνους. Αυτά είναι που μας ενδιαφέρουν στο κείμενό μας.

Το πιο συνηθισμένο σημείο είναι ότι το σώμα του μάρτυρα φωτιζόταν από ουράνιο φως κάθε νύχτα για λίγο καιρό. Στο βιβλίο *Νέον Μαρτυρολόγιον* (εκδ. Αστήρ, 1993, σελ. 201-208), στο οποίο ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης συγκέντρωσε κείμενα για νεομάρτυρες γραμμένα από ανθρώπους που είδαν με τα μάτια τους το μαρτύριό τους, αναφέρονται εμφανίσεις τέτοιου ουράνιου φωτός στα παρακάτω μαρτύρια:

1. του αγίου Ιωάννη, στο Ασπρόκαστρο (2 Ιουνίου 1492 [τραγική ειρωνεία: την ίδια χρονιά με την «ανακάλυψη της Αμερικής»] –η ημερομηνία του μαρτυρίου είναι και η μέρα, κατά την οποία τιμούμε τη μνήμη κάθε μάρτυρα),
2. των αγίων Ιακώβου του οσιομάρτυρα και ασκητή και των μαθητών του Ιακώβου διακόνου και Διονυσίου μοναχού (1 Νοεμβρίου 1520)
3. του αγίου Παρθενίου, πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως (Σάββατο του Λαζάρου, 24 Μαρτίου* 1657 [οι ημερομηνίες με * ελήφθησαν από το *Πανάγιον* του Γεωργίου Εμμ. Πιπεράκι, έκδ. «Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος» Μήλεσι 2006, διότι ο άγ. Νικόδημος αναφέρει μόνο χρονολογία]),
4. του αγίου Νικολάου του Παντοπώλη στην Κων/πολη (23 Σεπτεμβρίου 1672),
5. του αγίου Αγγελή, επίσης στην Κων/πολη (1 Σεπτεμβρίου 1680),
6. του αγίου Ηλία Αρδούνη (Αρντούνη) στην Καλαμάτα (31 Ιανουαρίου*, γύρω στο 1686),
7. του αγίου Ρωμανού του μοναχού (5 Ιανουαρίου* 1694),
8. του αγίου Αυξεντίου στην Κων/πολη (15 Ιανουαρίου 1720),
9. του αγίου Αναστασίου του ιερέα (8 Ιουλίου* 1743),
10. της αγίας Κυράννας (28 Φεβρουαρίου* 1751), μέσα στη φυλακή,
11. του αγίου Γεωργίου στην Πτολεμαΐδα (23 Απριλίου* 1752), που, εκτός από το φως, ξεχύθηκε η θάλασσα μυστηριωδώς προκαλώντας μεγάλη πλημμύρα, μέχρι που καθάρισε το αίμα του,
12. του αγίου Νικολάου του Νέου στη Χίο (31 Οκτωβρίου 1754),
13. της αγίας Ακυλίνας στην περιοχή της Θεσσαλονίκης (27 Σεπτεμβρίου 1764),
14. του αγίου Μύρωνος στο Ηράκλειο της Κρήτης (20 Μαρτίου* 1793),
15. του αγίου Ζαχαρία στην Πάτρα (20 Ιανουαρίου* 1782),
16. του αγίου Δημητρίου στο Γαλατά Κων/πόλεως (27 Ιανουαρίου* 1784),
17. του αγίου Κωνσταντίνου του «εξ Αγαρηνών» (Τούρκου), στις 2 Ιουνίου 1819,
18. του αγίου Γεωργίου στα Ιωάννινα (17 Ιανουαρίου 1838).
19. Ως Ρεθεμνιώτης ξέρω ότι αυτό το φως εμφανίστηκε και στο Ρέθυμνο, στους τάφους των αγίων Τεσσάρων Νεομαρτύρων (28 Οκτωβρίου 1824), για τους οποίους θα μιλήσουμε παρακάτω.

Εκτός από το φωτεινό φαινόμενο, καταγράφονται και μερικά άλλα σημεία

σχετικά με την εκτέλεση των νεομαρτύρων:

Στην εκτέλεση του αγίου Γεωργίου στη Σόφια της Βουλγαρίας (11 Φεβρουαρίου 1515) ένα ξαφνικό σύννεφο έσβησε την πυρά, ενώ αργότερα, όταν την άναψαν για να κάψουν το ιερό σώμα του, εκείνο δεν καιγόταν.

Ομοίως, η φωτιά που άναψαν για να κάψουν το σώμα του αγίου Δημητρίου στη Φιλαδέλφεια της Μικράς Ασίας (2 Ιουνίου 1657), χωρίστηκε στα δυο και άφησε το σώμα του ανέπαφο.

Τον άγιο Αθανάσιο της Σμύρνης (24 Ιουλίου* 1700) τον άφησαν άταφο μαζί με τα σώματα εκτελεσθέντων μουσουλμάνων κακοποιών. Τη νύχτα άγρια σκυλιά κομμάτιασαν τα σώματα των νεκρών, αλλά δεν πείραξαν καθόλου το σώμα του μάρτυρα.

Πολλών μαρτύρων οι δήμιοι –οι βασανιστές ή εκτελεστές– τιμωρήθηκαν με τρέλα ή θάνατο, προφανώς επειδή παραδόθηκαν τόσο πολύ στο διάβολο, που απέκλεισαν εντελώς από τη ζωή τους την προστασία του Θεού, ή ίσως και για να ξεπληρώσουν μέρος της αμαρτίας τους σ' αυτή τη ζωή και να ελαφρύνει η θέση τους μετά θάνατον. Ας μου επιτραπεί να αναφέρω δύο περιπτώσεις.

1. Τρεις ονομαστοί μουσουλμάνοι, που ευθύνονταν για το θάνατο του αγίου Αγγελή στην Κων/πολη, για τον οποίο μιλήσαμε, «ο Σαρί Αμπτουλάχογλους, γεντί κουλέ αγασής, ο Βασιλικός μεζίνης, και ο Γιακούτ Αγανούνογλους» (αναφέρω τα στοιχεία τους όπως καταγράφονται στο *Νέον Μαρτυρολόγιον*, σελ. 98), ασθένησαν θανάσιμα και, στην επιθανάτια κλίνη, δε μπορούσαν να ξεψυχήσουν, αλλά έξω φρενών γενόμενοι φώναζαν συνεχώς «Αγγελή, ω Αγγελή!».

Η εφιαλτική αυτή κατάσταση συνεχίστηκε για πολλές μέρες, μέχρι που οι δικοί τους κάλεσαν τη σύζυγο του αγίου και πήραν από αυτήν συγχώρηση για το φόνο του, τον οποίο εκείνοι είχαν διαπράξει. Όταν εκείνη (ως αληθινή χριστιανή) τους συγχώρησε, λυτρώθηκαν από το ατελείωτο ψυχορράγημα και ξεψύχησαν. Το γεγονός αυτό συγκλόνισε τόσο την κοινωνία της Κων/πολης, ώστε συγκροτήθηκε συμβούλιο μουσουλμάνων αξιωματούχων, που αποφάσισε να μην πιεστεί στο εξής κανείς χριστιανός να ασπαστεί με τη βία το Ισλάμ. Η απόφαση αυτή εφαρμόστηκε όσο ζούσαν εκείνοι οι αξιωματούχοι.

2. Στις 21 Ιουνίου 1732 θανατώθηκε στη Χίο ο άγιος Νικήτας ο Νισύριος (από το νησί Νίσυρος). Ο άγιος ήταν γιος εξισλαμισμένου προεστού και, αν και βαπτίστηκε ο ίδιος μετά τη γέννησή του, εξισλαμίστηκε σε νηπιακή ηλικία και δε θυμόταν τη χριστιανική του καταγωγή.

Όταν όμως το ανακάλυψε, συγκλονίστηκε, αρνήθηκε το Ισλάμ, έφυγε από το σπίτι του και κατέφυγε στη Νέα Μονή Χίου, όπου κατηχήθηκε στο χριστιανισμό (δηλαδή έλαβε γνώση της χριστιανικής πίστης). Μια μέρα συνελήφθη από έναν «άνθρωπο του χαρατζή» (του φοροεισπράκτορα), Κρημλή το γένος, επειδή δεν είχε χαρτιά ούτε χρήματα να πληρώσει το χαράτσι, και, ενώ περίμενε τη μεταφορά του στις φυλακές, κάποιος τον αναγνώρισε και τον φώναξε Μειμέτη. Τότε ο Κρημλής τον έφερε στον αγά και, μετά από ανάκριση και έρευνα, μαθεύτηκε ότι ήταν μουσουλμάνος που επέστρεψε στο χριστιανισμό.

Βασανίστηκε επί δέκα μέρες στη φυλακή τόσο πολύ, ώστε χαρακτηρίζεται μεγαλομάρτυρας (οι Τούρκοι στη συνέχεια αποκάλυψαν ότι τη νύχτα έβλεπαν ανεξήγητα τη σκοτεινή φυλακή πλημμυρισμένη από φως) και τελικά αποκεφαλίστηκε δημόσια από τον ίδιο τον Κρημλή, αργά και βασανιστικά με πολλές μαχαιριές.

Ο Κρημλής όμως στη συνέχεια άρχισε να τρέμει ολόκληρος και τη νύχτα να βλέπει εφιαλτικά όνειρα με τον άγιο Νικήτα. Η ζωή του έγινε αφόρητη, μέχρι που (ίσως από συμβουλή της γυναίκας του, που ήταν χριστιανή) έβαλε και ζωγράφισαν την εικόνα του αγίου και την τοποθέτησε σε μια κρυψώνα στον οντά του. Τότε απαλλάχτηκε από τους εφιάλτες, αλλά του έμεινε το τρέμουλο σε όλη του τη ζωή. Πέθανε μάλιστα παράλυτος.

Στον οντά του, όταν είχε επισκέψεις, ακουγόταν χτύπος από τη θυρίδα, στην οποία είχε κρύψει την εικόνα το αγίου. Και, για να μην την ανακαλύψουν οι ομόθρησκοί του, την έστειλε στο σπίτι όπου είχε τη γυναίκα του και εκεί την τιμούσε με ακοίμητο καντήλι.

13. Το γιαταγάνι των αγίων Τεσσάρων Νεομαρτύρων

Το 1824 αποκεφαλίστηκαν στο Ρέθυμνο, μετά από βασανιστήρια, τέσσερις νέοι άντρες από το χωριό Μέλαμπες της επαρχίας Αγίου Βασιλείου. Ο Γεώργιος, ο Αγγελής, ο Μανουήλ και ο Νικόλαος. Συγγενείς μεταξύ τους, ήταν κρυπτοχριστιανοί, δηλαδή χριστιανοί που παρίσταναν τους μουσουλμάνους από το φόβο των φανατικών Τουρκοκρητικών (όπως πολλοί στην Κρήτη κατά την Τουρκοκρατία, καθώς είπαμε). Όταν όμως ξέσπασε η επανάσταση του 1821 (στην οποία η Κρήτη συμμετείχε ενεργά), εκδήλωσαν ανοιχτά τη χριστιανική τους ιδιότητα.

Συνελήφθησαν λοιπόν με την κατηγορία ότι ήταν μουσουλμάνοι που αρνήθηκαν την πίστη τους, οδηγήθηκαν πεζοί στο Ρέθυμνο, δικάστηκαν και βασανίστηκαν. Αφού διακήρυξαν την πίστη τους με τα λόγια «Γεώργιος εγεννήθηκα, Γεώργιος θα ποθάνω», «Αγγελής εγεννήθηκα» κ.τ.λ., αποκεφαλίστηκαν ως δημόσιο θέαμα στις 28 Οκτωβρίου 1824. Οι χριστιανοί έθαψαν τα σώματά τους στην αυλή του ναού του αγ. Γεωργίου, στα Περιβόλια, που είναι σήμερα νεκροταφειακός ναός, και τις νύχτες έβλεπαν στον τάφο τους φως «σαν από αναμμένες λαμπάδες». Ο λαός τους τίμησε αμέσως ως αγίους και σήμερα στον τόπο του μαρτυρίου τους στέκει προς τιμήν τους περικαλλής ναός. Εορτάζουν στις 28 Οκτωβρίου.

Την ημέρα του αποκεφαλισμού τους όμως, ο Τούρκος δήμιος πήγε στο σπίτι του και σκούπισε το ματωμένο γιαταγάνι του με μια πετσέτα. Η τυφλή μητέρα του, χωρίς να έχει ιδέα για τα γεγονότα, άγγιξε την πετσέτα και αιφνιδίως επανήλθε το φως της! Ρώτησε το γιο της για την προέλευση του αίματος και, όταν έμαθε για τη σφαγή των μαρτύρων, του είπε: «Να ξέρεις πως αυτοί οι άνθρωποι ήταν άγιοι».

Έτσι εκείνη η μουσουλμανική οικογένεια φύλαξε το γιαταγάνι ως ιερό κειμήλιο. Πέρασε από χέρι σε χέρι και, εκατό χρόνια μετά, όταν έφευγαν οι μουσουλμάνοι με την ανταλλαγή των πληθυσμών, κάποιος απόγονός τους το

παρέδωσε σε χριστιανικά χέρια. Σήμερα φυλάσσεται στον ιερό ναό του αγίου Νικολάου στη Σπλάντζια, μέσα την παλιά πόλη των Χανίων, όπου οι τέσσερις άγιοι τιμώνται με ιδιαίτερη λαμπρότητα.

(Πληροφορία π. Παύλου Λουκογιωργάκη, εφημερίου του χωριού Επισκοπή Ρεθύμνης)

14. Διηγήσεις από την επαρχία Αμαρίου

Ας δούμε μερικές ιστορίες που μεταφέρθηκαν μέσω της προφορικής παράδοση της επαρχίας Αμαρίου, στα νότια του νομού Ρεθύμνης. Τις περιπτώσεις Α και Γ γνωρίζω από παιδί, αλλά καταγράφονται και στο Γεωργίου Κ. Φωτάκη *Αποδούλου*, έκδ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Αποδούλου, Ρέθυμνο 2008, σελ. 19, σημ. 3, και 38-40. Για την περίπτωση Β με πληροφόρησε ο Αντώνης Μ. Λίτινας, αγιογράφος από τα Πλατάνια Αμαρίου, ενώ για την Ε ο π. Νικόλαος Πολάκης, ιερέας στο Ρέθυμνο.

A. Το λάδι του άη Γιάννη.

Στο Αποδούλου Αμαρίου, το χωριό μου, αρχές του 20ού αιώνα, λειτουργούσε στη μοναδική ενορία του χωριού, στην εκκλησία του αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, ο παπά Γιάννης, γενάρχης της οικογένειας των Γιαννάκηδων. Μια μέρα ο ιερέας αντιλήφθηκε ότι κάποιος είχε κλέψει λάδι από το πιθάρι, που ήταν μέσα στην εκκλησία για τα καντήλια. Με απόλυτη φυσικότητα και εμπιστοσύνη στη δύναμη του αγίου, απευθύνεται σ' αυτόν και του λέει: «Άη Γιάννη, το λάδι σου κλέφτουνε. Πιάσ' τον κλέφτη».

Δεύτερη και τρίτη φορά όμως ο ιερέας διαπίστωσε νέα κλοπή. Ξαναζήτησε από τον άγιο να παρέμβει και τελικά, την τρίτη φορά, αγανακτισμένος, του λέει: «Άη Γιάννη, είπα σου πως σου κλέφτουνε το λάδι. Αν δεν πιάσεις τον κλέφτη, θα σε καπνίσω με γαϊδαροκαβαλίνες (κοπριά γαϊδάρου)!».

Την άλλη μέρα, μπαίνοντας ο παπάς στην εκκλησία, είδε έντρομος ένα γιγαντόσωμο μουσουλμάνο κάτοικο του χωριού να έχει κολλήσει στο έδαφος κρατώντας στην πλάτη του ένα ασκί με λάδι, που είχε αφαιρέσει από το πιθάρι. Όχι μόνο δε μπορούσε να προχωρήσει, αλλά ούτε να κατεβάσει το ασκί από τους ώμους του –ο άγιος τον είχε πετρώσει! Και λέει στον παπά: «Παπά, πες του αγίου σου να με λύσει να φύγω κι εγώ θα του φέρω όσο λάδι του 'κλεψα κι άλλο τόσο!».

Ο παπάς συγκλονίστηκε και τρόμαξε πάρα πολύ για το λόγο που είχε τολμήσει να ξεστομίσει προς τον άγιο (ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του και τις ψυχές όλων των ανθρώπων που αναφέρονται σ' αυτό το κείμενο, χριστιανών και μουσουλμάνων). Φόρεσε το πετραχήλι του και του διάβασε ευχές μέχρι που ο άνθρωπος μπόρεσε να κινηθεί. Όταν έφυγε, εκπλήρωσε το τάμα του και επέστρεψε στην εκκλησία το λάδι που είχε κλέψει στο διπλάσιο.

B. Ο σταυρός του Αγά.

Η Γέννα, ήταν ένα μεγάλο «Τουρκοχώρι» της επαρχίας Αμαρίου (δηλαδή χωριό εξισλαμισμένο αμιγώς ή σχεδόν αμιγώς). Η γυναίκα του αγά της Γέννας αρρώστησε και ο σύζυγός της, απελπισμένος από τις μάταιες προσπάθειες των γιατρών, πείστηκε από χριστιανούς να αποταθεί στον ηγούμενο της γειτονικής ιεράς μονής των Ασωμάτων. Μίλησε λοιπόν σ' έναν μοναχό από το μοναστήρι κι εκείνος μετέφερε στον ηγούμενο το αίτημα να «διαβάσουνε» στην άρρωστη γυναίκα του υπέρ υγείας.

«Κάνει όμως, γέροντα», ρώτησε ο μοναχός «να διαβάσομε σε Τούρκο;». «Πώς δεν κάνει;» απάντησε εκείνος. «Εδώ διαβάζομε στα ζώα και σσι Τούρκους δεν κάνει, απού 'ναι αθρώποι;». Ανέθεσε λοιπόν σ' αυτό το μοναχό να διαβάσει στην άρρωστη.

Οι προσευχές του μοναχού έφεραν αποτέλεσμα: η άρρωστη χανούμη βρήκε την υγεία της. Ο αγάς, από ευγνωμοσύνη, αφιέρωσε στο μοναστήρι ένα σταυρό ευλογίας, απ' αυτούς που χρησιμοποιούνται κατά τη θεία λειτουργία. Ο σταυρός παρέμεινε στο μοναστήρι και όλοι τον έλεγαν «ο σταυρός του αγά». Σήμερα βρίσκεται στην ενορία του γειτονικού χωριού Βισταγή Αμαρίου.

Γ. Του Τούρκου η μουρνέ.

Λίγα χιλιόμετρα από το Αποδούλου βρίσκεται το χωριό Άγιος Ιωάννης ο Χλιαρός. Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας στο χωριό αυτό δεν κατοίκησε κανένας Τούρκος, γιατί, όπως έλεγαν οι χωριανοί, «ο άγιος δεν τους ήθελε». Όμως ένας πλούσιος μουσουλμάνος από τη γειτονική Νίθαυρη αποφάσισε ν' αποδείξει σε όλους πως ο ισχυρισμός αυτός είναι ψέμα. Επίταξε λοιπόν ένα σπίτι της αρεσκείας του και μεταφέρθηκε στον Άη Γιάννη ακολουθούμενος από τουλάχιστον έναν υπηρέτη.

Το επόμενο πρωί όμως, αντί να ξυπνήσει στο κρεβάτι του, βρέθηκε έξω από το χωριό σ' ένα χωράφι, κάτω από μια μουριά. Σαστισμένος σηκώθηκε και γύρισε στο χωριό. Τιμώρησε τον υπηρέτη του, βέβαιος πως τη νύχτα, κάτω απ' τη μύτη του, μπήκαμε οι «γκιαούρηδες» και τον κλέψανε κοιμισμένο και τον πήγανε έξω απ' το χωριό για να τον ξεφτιλίσουν.

Η κατάσταση αυτή όμως συνεχίστηκε και τα επόμενα βράδια. Κάθε βράδυ ο Τούρκος κλείδωνε το σπίτι, έβαζε φρουρούς στις πόρτες και τα παράθυρα κι όμως το πρωί, χωρίς να σημειωθεί καμιά παραβίαση, ξυπνούσε στον ίδιο τόπο, κάτω απ' τη μουριά. Τελικά, απελπισμένος και πεπεισμένος πως «ο άγιος των χριστιανών» πράγματι δεν τον θέλει στο χωριό του, εγκατέλειψε την προσπάθεια και γύρισε στη Νίθαυρη.

Η μουριά, κάτω από την οποία ξυπνούσε κάθε πρωί ο Τούρκος, ονομάστηκε έκτοτε στην τοπική διάλεκτο «του Τούρκου η μουρνέ».

Δ. Το όργωμα κι ο άγιος Σπυρίδωνας.

Τον παλιό καιρό κατά κανόνα τις εορτές των γνωστών αγίων οι χριστιανοί της υπαίθρου τηρούσαν αργία από τις αγροτικές εργασίες. Στο χωριό Χορδάκι

Αμαρίου, την ημέρα της εορτής του αγίου Σπυριδώνα (12 Δεκεμβρίου), ένας μουσουλμάνος πήρε «το ζευγάρι του» (τα βόδια του) και ξεκίνησε να οργώσει. Στο δρόμο συνάντησε έναν χριστιανό. «Σήμερα, αγά, θα κάνεις χωράφι» (=θα οργώσεις), του λέει, «απού 'ναι τ' αγίου Σπυριδώνου;». «Άντε, μωρέ, να δουλέψομε» απαντά εκείνος «κι άσ' το Σπυρίδο σου να σφυρίζει!». Όταν όμως ο Τούρκος άρχισε να οργώνει, αφηνίασαν τα βόδια και τράπηκαν σε φυγή, ζεμένα καθώς ήταν στο αλέτρι. Έτρεξαν και βούτηξαν κάτω απ' το φαράγγι, δίπλα στο οποίο ήταν το χωράφι του! Όμως δε σκοτώθηκαν, γιατί κρεμάστηκαν από το υνί κι έμειναν εκεί μετέωρα. Μετά από πολλές προσπάθειες ο ιδιοκτήτης τους και όσοι άλλοι έτρεξαν να τον βοηθήσουν κατόρθωσαν να τα φέρουν πάνω σ'άα.

E. Το απέναντι χωριό.

Ένας Τούρκος από το Αποδοούλου είχε μια κόρη τυφλή. Κάποια χρονιά λοιπόν, στις 26 Ιουλίου, ημέρα της εορτής της αγίας Παρασκευής (που έχει την ευλογία από το Θεό να θεραπεύει τις παθήσεις των ματιών), την πήρε και πήγε στο χωριό Μέλαμπες της επαρχίας Αγίου Βασιλείου Ρεθύμνου, που φαίνεται στο βουνό ακριβώς απέναντι από το Αποδοούλου. Εκεί εόρταζαν τη μνήμη της αγίας σε ναό αφιερωμένο στη χάρη της. Μπήκαν μέσα και παρακολούθησαν τη λειτουργία. Μετά το τέλος της λειτουργίας πήρε την κοπέλα και βγήκαν έξω. Τότε εκείνη στάθηκε, κοίταξε μακριά και τον ρώτησε: «Μπαμπά, ποιο είναι αυτό το χωριό απέναντι;». Είχε βρει το φως της –και το χωριό απέναντι ήταν το χωριό τους, το Αποδοούλου.

15. «Ανεύρεση απολεσθέντος υιού...»

Στην εφημερίδα *Φωνή της Κύπρου* της 24/6.4.1912 (η διπλή ημερομηνία δηλώνει παλαιό και νέο ημερολόγιο) διαβάζουμε την ακόλουθη εντυπωσιακή είδηση:

Την παρελθούσαν εβδομάδα, κατά τον μεταξύ Μερσίνης και Κύπρου πλου, έλαβε χώραν εν τω ατμοπλοίω, εν ώ εταξίδευον και ημέτεροι συμπατριώται εκ Καϊμακλίου επιστρέφοντες εκ Μερσίνας εις Κύπρον, συγκινητικώτατον δράμα οφειλόμενον εις θαύμα προνοίας Θείας μάλλον ή εις τυχαίαν σύμπτωσιν, όπερ εν λεπτομερείαις έχει ως εξής: Γυνή τις εξ Αλλαγιάς, Ελληνίς Ορθόδοξος, προ δεκαεξαετίας απώλεσε τον δωδεκαετή υιόν της, εις μάτην δε επί έτη πολλά αναζητούσα αυτόν ουκ έπαυσε θρηνούσα την συμφοράν της μηδεμίαν ανακούφισιν και παρηγορίαν ευρίσκουσα εν τω κόσμω.

Εις τοιαύτην ευρίσκετο κατάστασιν, ότε, προ ολίγων εβδομάδων, είδε καθ' ύπνους άνθρωπόν τινα ονόματι Ανδρέαν, όστις διεβεβαίου αυτήν ότι θα

ανεύρη τον απολεσθέντα υιόν. Φιλόθρησκος και ευσεβής μετά πίστεως απέβλεπεν εις τον καθ' ύπνους παρουσιασθέντα Ανδρέαν, ως τον Απόστολον Ανδρέαν, εφ' ω και ήρχετο εις Κύπρον την παρελθούσαν εβδομάδα διά προσκύνημα εις την Μονήν του Αποστόλου Ανδρέου μετά πίστεως ότι θα ανεύρισκε τον απολεσθέντα υιόν, ότε κατά τον πλουν, μετά θρήνων διηγείτο εις τους διερωτώντας αυτήν τα κατά την συμφοράν της και το όνειρον.

Μεταξύ των επιβατών ήσαν και τινές Δερβίσαι, ών εις μετά πολλού ενδιαφέροντος και παθητικοτάτης στάσεως παρηκολούθει την δυστυχή γυναίκα, ήν και πλησιάσας ιδιαιτέρως και λεπτομερέστερον μαθών τα κατ' αυτήν ανεγνώρισεν αυτήν ως μητέρα του και εαυτόν ως υιόν της επιδείξας και το γνωστόν τη μητρί αυτού επί του προσώπου σημείον, εξ ου η μήτηρ εβεβαιώθη ότι είχεν ενώπιόν της τον προσφιλή υιόν της.

Η συγκινητική σκηνή της αναγνωρίσεως βεβαίως δεν περιγράφεται διά λόγων, αλλά ούτε επί νεκραναστάσει δύναται να υπάρξη τόση χαρά, θερμότατοι δε και διαρκείς υπήρξαν οι ασπασμοί και αι περιπτύξεις, καθ' άς και εξηγήθη η απώλεια του αρπαχθέντος υπό Τούρκων εξισλαμισθέντος και εκπαιδευθέντος εις Τουρκικόν Ιεροσπουδαστήριον.

Ο φιλόστοργος υιός αμέσως απέβαλε το δερβισικόν της κεφαλής κάλυμμα, καθώς και την ενδυμασίαν, ξυρισθείς υπό ενός των ημετέρων συμπατριωτών, οίτινες παρόντες εις την συγκινητικήν σκηνήν μετέσχον της χαράς και εκοινώνησαν του ενθουσιασμού, εξεδήλωσε δε εαυτόν χριστιανόν, πιστόν της μητρός του τέκνον και περιεβλήθη χριστιανικήν ενδυμασίαν. Ήδη ευρίσκεται εις Κύπρον μετά της μητρός του εις την Μονήν του Αποστόλου Ανδρέα, όθεν βραδύτερον θα διέλθωσιν εκ Λευκωσίας διά να μεταβώσιν εις Κύκκον.

Πηγή : <http://www.geocities.com/lelefty/stories.htm>.

Επίσης:

«Τση Κεράς του το σπίτι...»

Γύρω στο 1750 ένας άγιος ασκητής μόναζε στο ερειπωμένο τότε μοναστήρι της αγίας Ειρήνης, νότια του Ρεθύμνου, κοντά στο ομώνυμο χωριό (σήμερα γυναικεία μονή και σημαντικό πνευματικό κέντρο του Ρεθύμνου). Ο άγιος αυτός, του οποίου το όνομα δεν διασώζεται, θεράπευσε με την προσευχή του την ασθενή θυγατέρα του πασά του Ρεθύμνου και έλαβε, ως αμοιβή, την άδεια «να μεγαλώσει τση Κεράς του το σπίτι», δηλαδή το ναό του μοναστηριού, μέσα όμως σε προθεσμία σαράντα ημερών. Αυτό και έγινε. Η παράδοση αυτή συμφωνεί με την αρχιτεκτονική των κτισμάτων, που

προδίδει τουρκικούς χρόνους, και με τα γράμματα τα λαξευμένα στο υπέρθυρο της εισόδου του ναού, στα οποία ο Gerola (*Monumenti Veneti nell' isola di Creta*, 3^{ος}, σ. 173) είχε διαβάσει τη χρονολογία 1755. Το γεγονός καταγράφεται από το Ν. Δρανδάκη, στα *Κρητικά Χρονικά*, Δ, 1950, σελ. 61, σημ. 203, και αναδημοσιεύεται στο βιβλίο του Νίκου Ψιλάκη *Μοναστήρια και ερημητήρια της Κρήτης*, τόμ. Β', σελ. 78.

Ο άγιος Ιωσήφ ο Γεροντογιάννης

Ο άγιος Ιωσήφ ο Γεροντογιάννης (1799-1874, τιμάται 7 Αυγούστου) ήταν ένας σκληρός και ασεβής κτηνοτρόφος από το χωριό Λιθίνες της Σητείας, πατέρας τεσσάρων παιδιών. Όταν όμως έχασε το κοριτσάκι του, ένιωσε συντριβή, μετανόησε και στράφηκε προς το Θεό. Κάποια στιγμή έζησε μια οπτασία του παραδείσου και της κόλασης και απέκτησε το χάρισμα να θεραπεύει ασθένειες. Αυτό έγινε αφορμή να συρρέουν πλήθη ασθενών στο χωριό του, τους οποίους θεράπευε με το όνομα του Χριστού, φυσικά δωρεάν.

Ο επίσκοπος Ιεροσητείας Ιλαρίων, χωρίς να τον γνωρίζει, τον έλεγξε ως αγύρτη, είδε όμως με τα μάτια του ένα θαύμα του αγίου και τον ευλόγησε (η φοράδα του επισκόπου γέννησε και μετά αφηνίασε και αποστράφηκε το μωρό της, κι όμως με μια κουβέντα του αγίου το δέχτηκε και το θήλασε).

Οι Τούρκοι όμως του χωριού του τον συκοφάντησαν ότι κρύβει επαναστατικούς σκοπούς κι έτσι ο Μουσταφά πασάς, διοικητής της Κρήτης, τον κάλεσε τρεις φορές σε απολογία στο Ηράκλειο. Κάθε φορά η άφιξή του γινόταν αφορμή μεγάλης συγκέντρωσης, ενώ πολλά θαύματα τελούνταν υπό το βλέμμα των Τούρκων. Την τρίτη φορά ο άγιος τέλεσε δύο θαύματα στο σπίτι του πασά.

Θεράπευσε την πεθερά του, κατάκοιτη επί σειρά ετών από ανίατη ασθένεια, και το γιο του, που είχε τραυματιστεί σοβαρά πέφτοντας από τη σκάλα. Τότε ο πασάς τον απέλυσε εν ειρήνη και μάλιστα του έστειλε στο χωριό ένα φορτίο με δώρα, τα οποία ο άγιος μοίρασε στους ανθρώπους, κρατώντας μόνο τα καντήλια (που του είχε στείλει) για την εκκλησία.

Στη συνέχεια, θέλοντας να αποφύγει το πλήθος των ασθενών που τον καταδίωκε, αποσύρθηκε στα ερείπια της ιεράς μονής του Τιμίου Προδρόμου (μονή Καψά), αλλά κι εκεί σύντομα περικυκλώθηκε από ασθενείς και από υποψήφιους μοναχούς. Έτσι επιδόθηκε σε πολυετή προσπάθεια ανακαίνισης της μονής, στην οποία έζησε έκτοτε, με μικρά διαλείμματα, και όπου βρίσκεται ο τάφος του και φυλάσσονται τα άγια λείψανά του.

Βλ. λεπτομέρειες στο βιβλίο *Η ιερά μονή Καψά Σητείας και ο όσιος Ιωσήφ ο Γεροντογιάννης*, έκδ. της μονής, χ.χ.

Ο άγιος Ιωάννης της Κρονστάνδης

Στο βίο του αγίου Ιωάννη της Κρονστάνδης (1829-1908, τιμάται 2 Δεκεμβρίου), του γίγαντα της φιλανθρωπίας και προικισμένου με το χάρισμα

των ιαμάτων, διαβάζουμε τα ακόλουθα [Αλεξάνδρου Σεμενώφ-Τιάν-Σάνσκυ, *Άγιος Ιωάννης της Κρονστάνδης* (μτφρ. από τα ρωσικά), έκδ. Ι.Μ. Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 2000, σελ. 296-297]:

Προς αυτόν έστρεφαν την προσοχή τους και προς αυτόν κατέφευγαν καθολικοί, προτεστάντες, εβραίοι, μουσουλμάνοι και άλλοι. Συνήθως ερωτούσε τους αλλοθρήσκους για τις ανάγκες και τις δυσκολίες τους χωρίς να θίγη θέματα θρησκείας. [...] Στην ίδια περιοχή της νοτίου Ρωσίας [Κριμαία] θεραπεύθηκε με την προσευχή του ένας άρρωστος Τάταρος. Ο π. Ιωάννης ερώτησε την Τατάρα, που τον παρακαλούσε για τον σύζυγό της: «Πιστεύεις στον Θεό;». Αφού έλαβε καταφατική απάντησι, της είπε: «Θα προσευχηθούμε λοιπόν και οι δύο. Εσύ με τον δικό σου τρόπο και εγώ με τον δικό μου».

Ο άγιος Αρσένιος ο Καππαδόκης

Ο άγιος Αρσένιος ο Καππαδόκης (1840-1924, τιμάται 10 Νοεμβρίου), ο λεγόμενος Χατζεφεντής, ήταν ένας εξαιρετικά χαρισματούχος ιερομόναχος από τα Φάρασα της Καππαδοκίας, σεβαστός σε μουσουλμάνους και χριστιανούς, θαυματουργός ήδη εν ζωή, που οδήγησε το λαό του (το «ποιμνιό του», τα «λογικά του πρόβατα»), καταδιωγμένο από τους Τούρκους το 1924, στην Ελλάδα και κοιμήθηκε από τις κακουχίες στην Κέρκυρα, όπου και βρίσκεται ο τάφος του, ενώ τα άγια λείψανά του βρίσκονται σήμερα στο ιερό ησυχαστήριο της Σουρωτής Θεσσαλονίκης, που είναι αφιερωμένο στον άγ. Ιωάννη το Θεολόγο.

Στη συγκλονιστική βιογραφία του (έκδ. του ησυχαστηρίου της Σουρωτής, 2007), γραμμένη από το γέροντα Παΐσιο, μετά από εξαντλητική έρευνα, διαβάζουμε πολλές περιπτώσεις θαυμαστών παρεμβάσεων του αγίου σε μουσουλμάνους, πράγμα που το θεωρούσαν όλοι πολύ φυσικό. «Είναι αλήθεια ότι ο Πατήρ, όπου περνούσε και του έφερναν αρρώστους, για να τους διαβάση, ποτέ δεν εξέταζε εάν ο άρρωστος είναι Χριστιανός ή Τούρκος, αλλά από ποια αρρώστια πάσχει, για να βρη την ανάλογη ευχή» (σελ. 43). Ας σημειωθεί επίσης ότι, όταν λειτουργούσε, διάβαζε το ευαγγέλιο και στα ελληνικά και στα φαρασιώτικα (καππαδοκικό ιδίωμα) και στα τούρκικα. Ας δούμε μερικές μόνον από τις πολλές περιπτώσεις:

A. Κάποτε που περιόδευε στα χωριά με τον ψάλτη του Πρόδρομο, είχε περάσει και από το χωριό Σινασός. Οι Τούρκοι του χωριού εμπόδισαν τον Πατέρα να έρθη σε επαφή με τους Χριστιανούς. Ο Πατήρ Αρσένιος δεν μίλησε καθόλου, παρά είπε μόνο στον Πρόδρομο: «Πάμε να φύγουμε και θα τους ιδής τους Τούρκους να τρέχουν να μας προλάβουν». Μόλις βγήκαν μισή ώρα έξω από το χωριό, ο Χατζεφεντής γονάτισε και ύψωσε τα χέρια του στον Ουρανό (έκανε προσευχή). Και ενώ ήταν καλός καιρός, για μια στιγμή μαζεύθηκαν σύννεφα και άρχισε βροχή –κατακλυσμός με δυνατό αέρα– και το χωριό Σινασός να σείεται ολόκληρο.

Οι Τούρκοι αμέσως κατάλαβαν το σφάλμα τους και έστειλαν δύο ζαπτιέδες (αγγελιοφόρους καβαλλάρηδες), για να τον προλάβουν. Και όταν τον

έφθασαν, έπεσαν στα πόδια του Χατζεφεντή και ζητούσαν συγχώρεση εκ μέρους όλου του χωριού. Τότε ο Πατήρ Αρσένιος τους συγχώρεσε και ξαναγύρισε στην Συνασό. Σταύρωσε το χωριό στα τέσσερα σημεία του ορίζοντος και αμέσως σταμάτησαν όλα και καλωσύνεψε.

B. Είχαν φέρει κάποτε από τους Τελέληδες μια τυφλή Μουσουλμάνα, ονόματι Φάτμα, ημέρα Τετάρτη στον Χατζεφεντή, να την διαβάση να γίνη καλά. Επειδή ήταν έγκλειστος, αφού χτύπησαν τη πόρτα του κελλιού του αρκετά οι συνοδοί της τυφλής, την άφησαν απ' έξω και πήγαν στο Μεσοχώρι. Εκείνη την ώρα, μια Φαρασιώτισσα, που της είχε αγκυλωθή το χέρι της, πήγε στο κελλί του Χατζεφεντή και πήρε από το κατώφλι της πόρτας του χώμα, άλειψε το παθεμένο χέρι της και έγινε καλά. (Έτσι έκαναν όλοι οι Φαρασιώτες αυτές τις δύο ημέρες, που έμενε έγκλειστος, και δεν τον ενοχλούσαν). Όταν λοιπόν είδε την τυφλή, τη ρώτησε γιατί περιμένει και η τυφλή της είπε την αιτία. Τότε η Φαρασιώτισσα της απάντησε:

- Τι κάθεται και χασομεράς; Δεν ξέρεις ότι ο Χατζεφεντής την Τετάρτη και την Παρασκευή δεν ανοίγει; Πάρε χώμα από το κατώφλι της πόρτας και τρίψε τα μάτια σου να γίνης καλά, όπως κάνουμε και όλοι αυτές τις ημέρες, όταν αρρωσταίνουμε.

Η Φαρασιώτισσα έφυγε και πήγε στην δουλειά της. Η Μουσουλμάνα όμως είχε παραξενευθεί στην αρχή γι' αυτό που άκουσε, αλλά μετά έψαξε και βρήκε το κατώφλι, πήρε χώμα και έτριψε τα μάτια της και αμέσως άρχισε να βλέπη θαμπά. Από την χαρά της τότε πήρε μια πέτρα και χτυπούσε σαν τρελλή την πόρτα του Πατρός Αρσενίου, ο οποίος άνοιξε και, επειδή είδε πως ήταν Μουσουλμάνα, ενώ δεν μιλούσε αυτήν την ημέρα, έκανε διάκριση και τη ρώρησε τι θέλει. Του είπε τον λόγο και ο Πατήρ πήρε το Ευαγγέλιο και την διάβασε και αμέσως της ήρθε όλο της το φως. Εκείνη τότε από την χαρά της έπεσε στο πόδια του και τον προσκυνούσε με ευλάβεια, αλλ' ο Πατήρ την μάλωσε και της είπε:

- Εάν θέλεις να προσκυνήσης, να προσκυνήσης τον Χριστό που σου έδωσε το φως, και όχι εμένα.

Έφυγε μετά χαρούμενη να βρη τους συνοδούς της και ανεχώρησαν για το χωριό της.

Γ. Φαρασιώτες από την Δράμα και εγκατεστημένοι στην Θεσσαλονίκη διηγήθηκαν ότι δύο Σέχοι (αρχηγοί Μουσουλμανικών φυλών και μάγοι) από το Χατζή-Πεχτές είχαν επισκεφθή τον Πατέρα Αρσένιο. Ο Πατήρ τους δέχθηκε και τους έφτιαξε και καφέ. Οι Σέχοι όμως άρχισαν τις ανόητες και ζαλισμένες ερωτήσεις, που έφερναν μόνον πονοκέφαλο. Ο Πατήρ, για να τους ξεφορτωθή, τους είπε:

- Δεν μπορώ να σας ακούω, γιατί πονάει το κεφάλι μου.

Εκείνοι όμως δεν κατάλαβαν και είπε ο ένας στον Πατέρα Αρσένιο:

- Παπάς Εφέντης, θα σου φτιάξουμε ένα μουσχά (χαϊμαλί) και, άμα το φορέσης, σ' όλη σου την ζωή δεν θα σε πονέση το κεφάλι σου.

Ο Πατήρ τους απάντησε τότε αυστηρά:

- Έχω μεγαλύτερη δύναμη από την δική σας και μπορώ να σας κάνω με την δύναμη του Χριστού να μην κουνηθήτε καθόλου από τον τόπο που κάθασθε.

Τους άφησε αμέσως τότε και πήγε δίπλα στο κελλί του. Όταν είχαν αποτελειώσει τον καφέ τους οι Σέχοι και θέλησαν αν φύγουν, με κανέναν τρόπο δεν μπορούσαν να κουνηθούν από τον τόπου που κάθονταν, διότι ένιωθαν να είναι δεμένοι με ένα αόρατο δέσιμο. Αναγκάσθηκαν τότε να φωνάξουν τον Πατέρα Αρσένιο, για να τους λύση. Ο Πατήρ πήγε αμέσως, αλλά δεν τους μίλησε. Μόνο νόημα τους έκανε να φύγουν, και έτσι μπόρεσαν να ξεκοκκαλώσουν από τον τόπου τους. Οι Σέχοι κατάλαβαν το σφάλμα τους και ζήτησαν συγχώρεση από τον Πατέρα και του είπαν φεύγοντας:

- Παπάς Εφέντης, συγχώρα μας. Η δύναμή σου είναι μεγάλη, γιατί την παίρνεις από την μεγάλη σου πίστη. Εμείς με τον σατανά δουλεύουμε.

Δ. Ο Συμεών Καραούσογλου θυμάται το παρακάτω γεγονός: Μία Τζερκέζα (Μουσουλμάνα) είχε παρακαλέσει τον Πρόδρομο της Κοπαλούς να της φέρει ένα φυλαχτό από τον Χατζεφεντή, επειδή ήταν στείρα και ο άνδρας της ήταν έτοιμος να την χωρίση γι' αυτόν τον λόγο. Ο Πρόδρομος την λυπήθηκε, διότι ήταν και ορφανή και ολομόναχη, χωρίς κανέναν συγγενή. Άφησε την δουλειά του και ήρθε στο χωριό. Επειδή ήταν λίγο αργά, όταν έφθασε, δίσταζε ο ίδιος να πάη στον Πατέρα Αρσένιο και είπε σε κάποιον επίτροπο να πάη εκείνος. Ο επίτροπος πήγε και πήρε ένα φυλαχτό, δηλαδή την ευχή που θα της διάβαζε γραμμένη.

Επειδή δε ήξερε ότι η Τζερκέζα ήταν πλούσια – ο άνδρας της ήταν μεγάλος κτηνοτρόφος –, νικήθηκε από την πλεονεξία και πήρε την ευχή του Πατρός Αρσενίου που ήταν διπλωμένη και την τύλιξε με ένα δικό του σημείωμα, όπου έγραφε να στείλη δέματα, τυρί, κρέατα κ.λπ., δήθεν ότι τα ζήτησε ο Χατζεφεντής. Το έδωσε μετά στον Πρόδρομο της Κοπαλούς ο πλεονέκτης επίτροπος και εκείνος, χωρίς να ξέρη, πήγε την άλλη μέρα και το έδωσε στην Τζερκέζα, με την οποία γειτόνευαν στα κτήματα. Αυτή το ξετύλιξε και το μεν φυλαχτό το φόρεσε με ευλάβεια, το δε σημείωμα το πήρε και έστειλε στον επίτροπο ό,τι έγραφε, διότι θα τα πήγαινε δήθεν εκείνος στον Πατέρα Αρσένιο. Στον χρόνο η Τζερκέζα απέκτησε [παιδί] και έστειλε και στην συνέχεια πολλά πράγματα στον επίτροπο, χωρίς να γνωρίζη ο Πατήρ. Μετά από δύο χρόνια το έμαθε και κάλεσε τον επίτροπο εκείνον και του έκανε παρατηρήσεις. Ο επίτροπος όμως, αντί να ζητήσει συγχώρεση, δυστυχώς αρνιόταν. Τότε ο Πατήρ Αρσένιος του είπε:

- Καλύτερα είναι να εξοφλήσης σε τούτη την ζωή, παρά να κολασθής. Γι' αυτό από αυτή την στιγμή να γεμίση το κορμί σου σπυριά και να σε τρώνε, όσον καιρό έτρωγες και συ της Τζερκέζας τα τυριά και τα κρέατα.

Από εκείνη την στιγμή το κορμί του επιτρόπου γέμισε σπυριά και με φαγούρα μεγάλη. Δεν μπόρεσε όμως ν' αντέξη την φαγούρα και πήγε στον Πατέρα Αρσένιο και του ζήτησε συγχώρεση. Εκείνος τον συγχώρεσε, τον διάβασε και θεραπεύθηκε.

Ε. Η Στέλλα Κογλανίδου διηγείται ότι είχαν φέρει στο πατρικό της σπίτι, στα Φάρασα, έναν βουβό Τούρκο ηλικίας τριάντα ετών, και ο πατέρας της τον πήρε και τον πήγε στον Πατέρα Αρσένιο, για να τον διαβάση και να γίνη καλά. Ενώ ο Χατζεφεντής του διάβαζε το Ευαγγέλιο, πριν ακόμη τελειώσει, ο βουβός άρχισε να μιλάη στην συνέχεια τον πήγε πάλι στο σπίτι του και ο

βουβός μιλούσε. Δηλαδή τον φιλοξένησε και θεραπευμένο, και την άλλη μέρα τον πήραν οι συγγενείς του και έφυγαν.

Στ. [Διηγείται ο γέροντας Παΐσιος]. Δυο γέροι Τούρκοι που κάθονταν έξω από ένα μπακάλικο [στο Γιαχ-Γουαλί (Αχγιαβούδες)], μου είπαν να καθίσω, και στην συνέχεια με ρώτησαν από πού έρχομαι και πού πηγαίνω και εάν είμαι παπάς, στους οποίους είπα σχετικά με το ταξίδι μου. Ο ένας γέρος Τούρκος μου είπε τα εξής: «Εκεί στα Φάρασα ήταν ένας Αζίζ Παπάς (Άγιος Παπάς). Τον έλεγαν Χατζεφεντή και πήγαιναν από παντού τους αρρώστους και τους διάβαζε και γίνονταν καλά. Με είχαν πάει κι εμένα, που ήταν στραβό το κεφάλι μου, και με διάβασε και έγινα καλά». Μου έδειχνε δε και το κεφάλι του, πώς ήταν γυρισμένο προς τις πλάτες του και πώς επανήλθε στην θέση του.

Ζ. Ο Συμεών Καραούσογλου διηγήθηκε ότι κάποτε πήγε στα Φάρασα ένας λήσταρχος Τούρκος και μπήκε μέσα στον Ναό την ημέρα της Αναστάσεως, ενώ είχε αρχίσει η Θεία Λειτουργία. Ο Χατζεφεντής, μόλις τον είδε αρματωμένο και με τέτοια αναίδεια, τον ειδοποίησε να φύγει έξω γρήγορα. Ο λήσταρχος όμως δεν έδωσε καθόλου σημασία, όπως και ο Πατήρ δεν του είπε τίποτα πια, παρά συνέχισε ατάραχος την Θεία Λειτουργία.

Όταν όμως βγήκε στα Άγια, στην Μεγάλη Είσοδο, ο Τούρκος άρχισε να τρέμει επιτόπου, χωρίς να μπορέσει να φύγει έξω, διότι ένιωθε τον εαυτό του δεμένο με ένα αόρατο δέσιμο. Το έπαθε αυτό, όταν είδε τον Πατέρα Αρσένιο στα Άγια, να μην πατάει στην γη, αλλά να περπατάει στον αέρα. Αφού λοιπόν μπήκε με τα Άγια στο Ιερό, μετά έκανε ο Πατήρ στον Τούρκο νόημα να φύγει και τότε ένιωσε τον εαυτό του λυμένο ο Τούρκος και βγήκε έξω από τον Ναό τρέμοντας και έπεσε σε μια άκρη σαν νεκρός στην γη.

Όταν τελείωσε η Θεία Λειτουργία και ο κόσμος όλος σκόρπισε στα σπίτια τους, ένας επίτροπος τον είδε τον λήσταρχο κάτω πεσμένο σε μια άκρη και είπε στον Χατζεφεντή:

- Να έχω την ευχή σου, εκείνος ο Τούρκος είναι πεσμένος κάτω στην γη σαν πεθαμένος.

Ο Πατήρ του είπε:

- Καλά.

Όταν τελείωσε και αυτός από το Ιερό και έφευγε, πήγε και τον σήκωσε επάνω, και έτσι μπόρεσε να στηριχθεί στα πόδια του. Αφού του έκανε αυστηρές παρατηρήσεις, είπε στον επίτροπο:

- Δώσ' του πέντε γρόσια, μια που είναι Πάσχα σήμερα.

Έφυγε μετά θεραπευμένος και κατατρομαγμένος και μάζεψε όλους τους Τούρκους (Τσέτες) που είχαν κυκλωμένο το χωριό, και έφυγαν όλοι φοβισμένοι.

Η. Μερικοί Τούρκοι άρρωστοι, που θεωρούσαν τον εαυτό τους ανάξιο για να ζητήσουν από τον Χατζεφεντή να τους διαβάσει, ζητούσαν από την στάχτη του θυμιατηριού, που άδειαζε στην άκρη του τζακιού του, την οποία διέλυαν σε νερό, την έπιναν οι Τούρκοι και γίνονταν καλά.

Θ. Πήγαν κάποτε από τις Τσαχιρούδες μία Τουρκάλα νεόνυμφη δαιμονισμένη, με αλυσίδες δεμένη, στον Χατζεφεντή, για να την διαβάσει. Επειδή ήταν έγκλειστος εκείνη την ημέρα, οι συγγενείς της βασανισμένης ψυχής

παρακάλεσαν τους επιτρόπους να μεσολαβήσουν, για να τους δεχθή, διότι, παρόλο που την είχαν και δεμένη, δεν μπορούσαν και πάλι να την συγκρατήσουν. Ο Πατήρ τους δέχθηκε και έκανε νόημα για να την λύσουν. Μόλις λύθηκε όμως, όρμησε στον Πατέρα Αρσένιο, του άρπαξε το ένα του πόδι και το δάγκωνε. Ενώ κρατούσε το Ευαγγέλιο, για να την διαβάση, δεν το άνοιξε, παρά την χτύπησε απαλά στο κεφάλι της τρεις φορές και το δαιμόνιο έφυγε αμέσως από την γυναίκα, η οποία άρχισε μετά να κλαίη και να φυλάη με ευλάβεια το δαγκωμένο πόδι του Πατρός. Επίσης ο πατέρας της έπεσε και αυτός στα πόδια του και τον παρακαλούσε να δεχθή ολόκληρο τον κεσέ του (το πουγγί) και έλεγε:

- Πάρ' τα όλα, να είναι δικά σου, γιατί έσωσες το παιδί μου.

Ο Πατήρ τον σήκωσε επάνω και του είπε:

- Κράτησε τα λεφτά σου. Η πίστη μας δεν πουλιέται.

I. Μια φορά που του πήγε ένας Τούρκος δύο ζώα φορτωμένα μπαχτσίς (δώρα), γιατί απέκτησε η σείρα γυναίκα του δύο παιδιά με το φυλαχτό που της έστειλε ο Χατζεφεντής, του έκανε αυστηρή παρατήρηση με τα εξής λόγια: «Στο χωριό σου φτωχούς δεν είχες; Τι μου τα κουβάλησες εδώ; Για να σου πω το αφερίμ (μπράβο); Εγώ μπαχτσίσια δεν μαζεύω».

IA. Είχαν φέρει στον Χατζεφεντή μια φορά έναν Τούρκο, διηγήθηκε ο Βασίλειος Καρόπουλος, που είχε στραβώσει το κεφάλι του στο δεξιό του μέρος και είχε μείνει ακίνητο. Ο Τούρκος αυτός ήταν λήσταρχος και πολύ αιμοβόρος και του συνέβη αυτό, φαίνεται, κατά παραχώρησιν Θεού, γιατί έτσι μόνο σταμάτησε τις κλεψιές του και τα εγκλήματα που έκανε. Είχε γυρίσει προηγουμένως σε πολλούς γιατρούς, για να θεραπευθή, αλλά γιατρεία δεν βρήκε. Ήρθε μετά και στον Χατζεφεντή και, αφού τον διάβασε, επανήλθε το κεφάλι του στην θέση του. Και μετά του έκανε και αυστηρές παρατηρήσεις για την όχι καλή ζωή του και του έδωσε και κανόνα, καθώς και σ' όλη του την οικογένεια, γιατί ήταν όλοι θηρία και όχι άνθρωποι.

Σταματούμε εδώ, παρόλο που αναφέρονται κι άλλες περιπτώσεις στο ίδιο βιβλίο.

Ο άγιος ιερέας Γεώργιος εκ Νεαπόλεως Καππαδοκίας

Ο άγιος Γεώργιος, ο ιερέας της Νεάπολης (Νέφσεχιρ) Καππαδοκίας, γεννήθηκε το 1760 και κοιμήθηκε εξόριστος στη Λευκωσία της Κύπρου, μετά από σειρά συκοφαντιών, στις 12 Σεπτεμβρίου 1816. Το τίμιο λείψανό του ζητήθηκε από τους Νεαπολίτες, αλλά οι Κύπριοι δεν το έδωσαν. Ο άγιος –μη αναγνωρισμένος ακόμη επίσημα– υπήρξε πνευματικός της οσίας Φωτεινής της Νεαπολίτισσας και κατέγραψε στα караμανλίδικα (τουρκική γλώσσα με ελληνική γραφή) τις συγκλονιστικές εμπειρίες της. Επίσης μετέφρασε στα τούρκικα και εξέδωσε στα караμανλίδικα βίους αγίων ανδρών και γυναικών, με τον τίτλο *Αλτούνολουκ (Χρυσάυλακας)*. (Ας σημειωθεί εδώ ότι οι χριστιανοί της περιοχής του ήταν τουρκόφωνοι, κατόπιν πιέσεων του τουρκικού καθεστώτος).

Στο βίο του, που προτάσσεται της έκδοσης των χειρογράφων του για την αγία

Φωτεινή (πρώτη έκδοση 1925, παρούσα έκδοση στο *Η νέα οσία Φωτεινή η Νεαπολίτις*, έκδ. Ιεράς Μονής Αγ. Προκοπίου Τρικάλων 2002, σελ. 29-32), διαβάζουμε το ακόλουθο, που το μεταφέρω εν περιλήψει:

Λόγω της έλλειψης νερού στην άνω χριστιανική συνοικία και των ποικίλων δυσκολιών της μεταφοράς του από την κάτω και μακρινή τουρκική συνοικία, ο άγιος θέλησε να μεταφέρει νερό από πηγή που απείχε δύο ώρες από την πόλη. Το έργο αυτό όμως, εκτός από τις υπέρογκες δαπάνες που απαιτούσε, χρειαζόταν και έκδοση σουλτανικού διατάγματος. Έτσι ο ευλαβής ιερέας πήγε στην Κωνσταντινούπολη.

Τις ημέρες εκείνες είχε ασθενήσει βαριά ο γιος του Μεγάλου Βεζίρη και οι γιατροί δεν του είχαν δώσει ελπίδες επιβίωσης. Τότε ο άγιος παρουσιάστηκε το πρωθυπουργικό μέγαρο και ζήτησε να προσευχηθεί υπέρ της υγείας του ασθενούς. Ο Μέγας Βεζίρης απάντησε καταφατικά και ο ιερέας ήρθε στο σπίτι του και προσευχήθηκε θέτοντας το χέρι στο κεφάλι του ασθενούς. Και η υγεία του αποκαταστάθηκε.

Ο Μέγας Βεζίρης ευγνώμων διαβεβαίωσε τον ιερέα ότι θα του δώσει αμέσως οποιοδήποτε αντάλλαγμα και ο άγιος ζήτησε τη μεσολάβησή του για την έκδοση του σουλτανικού διατάγματος, με το οποίο θα μπορούσε να εκτελεστεί το έργο της μεταφοράς του νερού. Πήρε το διάταγμα και επέστρεψε στη Νεάπολη, όπου επιδόθηκε στην κατασκευή υδραγωγείου και κρηνών σε κάθε χριστιανική γειτονιά. Το έργο αυτό ολοκληρώθηκε στις 12 Ιουλίου 1812 και έλαβε την ονομασία «το νερό του παπά Γιώργη».

Οι παρακάτω άγιοι βιογραφούνται λεπτομερώς στον τόμο *Ασκητές μέσα στον κόσμο*. Από εκεί αντλήσαμε τα στοιχεία που παραθέτουμε εδώ:

Ο άγιος Βασίλειος Κοντζικλής ο θαυματουργός

Ο άγιος Βασίλειος Κοντζικλής έζησε στην Καππαδοκία της Μικράς Ασίας το 19^ο αιώνα. Ήταν ένας έγγαμος και πολύτεκνος ιερέας, πολύ πιστός, που είχε μαθητεύσει για ένα διάστημα σε κάποιους από τους αγίους ασκητές της Καππαδοκίας. Εκεί υποθέτω ότι θα είχε μάθει όχι μόνο να είναι ταπεινός και εγκρατής, αλλά και την επιστήμη της νοεράς προσευχής στο όνομα του Ιησού, με καθαρή καρδιά και απερίσπαστο νου, πράγμα που σίγουρα θα είχε καθοριστική σημασία για την πνευματική του εξέλιξη.

Σώζεται ένας κρεμαστός σταυρός με το όνομά του και τη χρονολογία 1830, καθώς και ένα ευχολόγιο (λειτουργικό βιβλίο) σε караμανλίδικη γραφή, δώρο ενός αγίου ασκητή, που ο άγιος Βασίλειος το χρησιμοποιούσε όταν προσευχόταν για τη θεραπεία κάποιου.

Ο Θεός του είχε δώσει το προορατικό και το ιαματικό χάρισμα και είχε τελήσει αμέτρητες θεραπείες, τόσο σε χριστιανούς όσο και σε μουσουλμάνους. Ας δούμε μερικές καταγεγραμμένες περιπτώσεις:

A. Στο χωριό Ανδρονίκη ένας πλούσιος Τούρκος είχε το μονάκριβό του παιδί άρρωστο. Έπασχε από τρέλα βαριάς μορφής και δεν ήξερε τι έκανε. Ήταν επιθετικό στους ανθρώπους, έσπαζε, έκανε ζημιές και η οικογένειά του δεν

μπορούσε να το συγκρατήσει. Ο πατέρας του τελικά το έκλεισε σε ένα δωμάτιο, κλείδωσε τις πόρτες και του έδινε τροφή από ένα μικρό παραθυράκι.

Ήταν τόσο εξαγριωμένο και επικίνδυνο ώστε κανείς δεν μπορούσε να το πλησιάσει. Ο πατέρας προηγουμένως είχε πάει το παιδί σε γιατρούς και σε μάγους αλλά κανείς δεν μπόρεσε να το βοηθήσει. Είχε ακούσει και για τον θαυματουργό ιερέα και πάνω στην απελπισία του σκέφτηκε: «Τι κάθομαι και περιμένω; Δεν παίρνω το παιδί μου να το πάω στον παπά Βασίλη στο Ταζλίκ να το διαβάσει καμιά ευχή να γίνη καλά, όπως τόσοι και τόσοι άνθρωποι είδαν τη θεραπεία τους απ' αυτόν τον άγιο άνθρωπο;».

Κάλεσε καμιά δεκαριά γεροδεμένους νέους, οι οποίοι κατάφεραν να δέσουν και να φορτώσουν το παιδί του σ' ένα γαϊδουράκι, δεμένο επίσης πάνω στο σαμάρι. Βλέποντας αυτό το θέαμα οι χωρικοί του Ταζλίκ μαζεύτηκαν από περιέργεια στο σπίτι του παπά Βασίλη, να δουν αν θα γίνει καλά ο νέος. Ο πατέρας του παιδιού έπεσε στα πόδια του παπά και κλαίγοντας τον παρακαλούσε. [...]. «ΗΣύχασε, παιδί μου, ο γιος σου θα γίνει καλά» απάντησε ο παπάς.

Φέρνουν μπροστά το παιδί. Φορά το πετραχήλι και του διαβάζει τις ευχές από το ευχολόγιο του ερημίτου. Το σταυρώνει και λέει στον πατέρα να λύσουν το παιδί, που τώρα ήταν ήρεμο. Το πιάνει από το χέρι, το σηκώνει όρθιο και του λέγει: «Παιδί μου, απ' αυτή τη στιγμή είσαι καλά, δεν έχεις τίποτε. Να είσαι στο εξής καλό και φρόνιμο παιδί, να αγαπάς τους γονείς σου και τους συνανθρώπους σου. Πήγαινε στην ευχή του Θεού».

Ο πλούσιος πατέρας έπεσε στα πόδια του ευχαριστώντας τον και του πρόσφερε πολλά μπαχτσίσια (δώρα), τα οποία ο παπάς φυσικά δεν δέχτηκε.

B. Κάποια ημέρα ο παπά Βασίλης καθόταν με παρέα γερόντων στον εξώστη του διώροφου σπιτιού του και συζητούσαν. Σε μια στιγμή τους λέει: «Κοιτάξτε προς το Άας Πουνάρ (Άσπρη Βρύση, ασπρόνερο). Βλέπετε έναν Τούρκο πάνω σε γαϊδουράκι; Είναι φτωχός, βασανισμένος, άρρωστος και έρχεται σε μένα να του διαβάσω ευχή γιατί υποφέρει. Φέρνει μαζί του στον κόρφο του σαράντα λεπτά (ένα γρόσι) για να μου δώσει ως αμοιβή για την ευχή που θα του διαβάσω» [...].

Περίμεναν με περιέργεια την άφιξη του Τούρκου. Όταν ήρθε, χαιρέτισε κάνοντας ένα τεμενά μέχρι το χώμα. Ο παπά Βασίλης τον αντιχαιρέτισε και τον ρώτησε τι ήθελε. Απάντησε: «Αχ, παπά Εφέντη, από μακριά έρχομαι, ντέρτια (βάσανα) πολλά έχω. Πονάω πολύ. Δεν μπορώ να κοιμηθώ ούτε νύχτα ούτε μέρα. Ήρθα να μου διαβάσης ευχή από το άγιο κιτάπ (βιβλίο) που έχεις, μήπως βρω την γιατρεία μου».

Ο παπά Βασίλης του διάβασε ευχή και αμέσως σταμάτησαν οι πόνοι του. Από ευγνωμοσύνη έβγαλε από τον κόρφο του σαράντα λεπτά και τα έδινε στον παπά, στον οποίο συνεχώς έλεγε ευχές και ευχαριστίες.

- Τι είναι αυτά, γιαβρούμ; ρώτησε ο παπάς, τάχα σα να μην ήξερε.

- Παπά Εφέντη, είναι ένα γρόσι, είναι η πληρωμή σου.

- Μα, παιδί μου, με ένα γρόσι πιάνει η ευχή; Δεν έχεις άλλα χρήματα πάνω σου;

- Αμάν, παπά Εφέντη, σε παρακαλώ, δέξου τα. Και αυτά τα μάζεψα από άλλους δανεικά.

- Εντάξει, γιαβρούμ, μην στενοχωριέσαι, αστειεύτηκα, ήθελα να σε πειράξω. Κράτα τα και αυτά. Τώρα έλα να φας και να ξεκουραστής.

Έφυγε ο Τούρκος θεραπευμένος και ευχαριστημένος, και μάλιστα του έδωσε ο παπά Βασίλης ψωμί και αλάτι για τα παιδιά του.

Γ. Άλλη φορά ήρθαν δυο Τούρκοι να θεραπευθούν. Ο ένας είχε μαζί του πέντε γρόσια και ο άλλος ένα. Ο παπά Βασίλης τους είδε από μακριά [...]. Όταν έφθασαν στο σπίτι του, ο Τούρκος που είχε τα πέντε γρόσια ήταν πιο θαρραλέος, γιατί είχε περισσότερα χρήματα, ενώ ο άλλος ήταν διστακτικός και φοβισμένος. Τότε του λέγει ο παπά Βασίλης: «Έλα μέσα, μην ντρέπεσαι. Διστάζεις γιατί έχεις ένα γρόσι μόνο και ο φίλος σου έχει πέντε γρόσια;». Οι Τούρκοι μόλις άκουσαν αυτά έμειναν έκπληκτοι και είπαν: «Παπά Εφέντη, πολλά ακούστηκαν για σένα, για όσα καλά κάνεις στον κόσμο, αλλά πρώτη φορά βλέπουμε και ακούμε παπά να γνωρίζη τις σκέψεις των ανθρώπων και τι έχει ο καθένας στην τσέπη του».

Αφού διάβασε στον καθένα την ανάλογη ευχή, στο τέλος τους είπε: «Τώρα πηγαίνετε στην ευχή του Θεού. Αφού έχετε πίστη και κάνετε τόσο κόπο να έρθετε από μακριά, μην φοβάστε, ο Θεός σας θεραπεύει». Οι Τούρκοι άπλωσαν τα χέρια τους να του δώσουν τα χρήματα, αλλά ο πατήρ αρνήθηκε να τα πάρη. Τους είπε: «Φτωχοί άνθρωποι είστε. Να ψωνίσετε κάτι για τις οικογένειές σας».

Ο θαυματουργός αυτός άγιος –μη αναγνωρισμένος ακόμη επίσημα– κοιμήθηκε γύρω στο 1900.

9. Ο άγιος Ηλίας Διαμαντίδης, ο μυροβλύτης

Ο άγιος γεννήθηκε το 1880 στο χωριό Χουρμικιάντο των Σουρμένων του Πόντου και πέρασε μαρτυρικά παιδικά χρόνια στα χέρια της μητριάς του, η οποία τον βασάνιζε στην κυριολεξία με σαδισμό. Εκείνος όμως όχι μόνο δεν αποκάλυπτε στον πατέρα του τη φρικτή συμπεριφορά της, αλλά και αργότερα, στα γηρατειά της, τη φρόντισε με ανεξικακία σαν μητέρα του. Αυτός ήταν και ο λόγος –κατά την εκτίμηση του αγίου γέροντα Παϊσίου του Αγιορείτη– που ο Θεός του έδωσε τόσο πλούσια τη θαυματουργική χάρη Του. Μετά από πολλές ταλαιπωρίες και περιπέτειες, παντρεύτηκε και απέκτησε έξι κόρες, αλλά υιοθέτησε και δύο ορφανά κορίτσια και τα μεγάλωσε σαν παιδιά του. Εργαζόταν κι αυτός ως αρτοποιός, αρχικά ως βοηθός και στη συνέχεια με δικό του φούρνο. Τότε αποκαταστάθηκε οικονομικά και μπόρεσε να επιδοθεί στις ελεημοσύνες, όπως επιθυμούσε, με τη βοήθεια της γυναίκας του. Συνεργαζόταν μάλιστα με ντόπιες Τουρκάλες, που τις έστελνε όπου χρειαζόταν, για να φαίνεται πως οι Τούρκοι κάνουν τις ελεημοσύνες και ο ίδιος να μένει στην αφάνεια. Έστελνε π.χ. αλεύρι με μια Τουρκάλα σε μια χήρα με τέσσερα παιδιά και καθόταν η Τουρκάλα και τη βοηθούσε και να ζυμώσει. Αν και ήταν εντελώς αγράμματος, έβλεπε κάθε βράδυ στον ύπνο του έναν άγγελο, που του μάθαινε γράμματα, ψαλτική και αγιογραφία κι έτσι άρχισε να

διαβάζει, αλλά και να ψάλλει (ήταν καλλίφωνος) και να αγιογραφεί. Όμως το 1918, ως γνωστόν, λόγω των τουρκικών βιαιοτήτων, πολλοί Πόντιοι έφυγαν για τη Ρωσία. Ο άγιος με την οικογένειά του κατέφυγε στο χωριό Μαχμουτία, κοντά στο Βατούμ, όπου ήταν παντρεμένη η κόρη του Αγάπη. Εκεί έζησε σε ένα αγρόκτημα, όπου φιλοξένησε αμέτρητους φτωχούς.

Δυστυχώς ταλαιπωρήθηκε πολύ από το σοβιετικό καθεστώς, ιδίως όταν αργότερα χειροτονήθηκε κρυφά ιερέας (ενώ η θρησκευτική πίστη βρισκόταν υπό διωγμόν) και λειτουργούσε τη νύχτα σε ερημοκλήσια και στο εκκλησάκι του αγ. Γεωργίου που είχε ανακαλύψει κατόπιν ονείρου στο κτήμα και αναστηλώσει. Συνελήφθη και βασανίστηκε πολλές φορές, όμως, με τη δύναμη του Θεού, δεν υποχώρησε. Κάθε φορά που έβγαινε από τη φυλακή, πριν θεραπευθεί από τα βασανιστήρια, ξανάρχιζε τις νυχτερινές λειτουργίες, στις οποίες συμμετείχαν κρυφά οι κάτοικοι της περιοχής.

Προικισμένος από το Θεό με το χάρισμα των ιαμάτων, θεράπευσε πολλούς ασθενείς. «Έρχονταν από πολύ μακριά Αρμένιοι, Ρώσοι, Γεωργιανοί, ακόμη και Τούρκοι για να θεραπευθούν». Ας δούμε τρία χαρακτηριστικά περιστατικά:

Ένας Τούρκος, ονόματι Χουσεΐν, ζούσε στο σπίτι της κόρης του στην Μαχμουτία. Δίπλα τους έμενε ένας Διοικητής της Αστυνομίας που η γυναίκα του ήταν τρελή και την έδεναν με αλυσίδες. Ο Χουσεΐν τον λυπήθηκε και του είπε ότι υπάρχει ένας Έλληνας που μπορεί να θεραπεύσει την γυναίκα του. Αμέσως ζήτησε να τον φέρει στο σπίτι του. Ο π. Ηλίας είπε να φέρουν την άρρωστη στο σπίτι της κόρης του Χουσεΐν. Εκεί επί δώδεκα ημέρες την διάβαζε, την σταύρωνε και μετά έγινε καλά και ήρθε στα λογικά της. Από τότε η Αστυνομία δεν τον ξαναενόχλησε. Ο Διοικητής έγινε κρυφά χριστιανός [ήταν άθεος] και ο π. Ηλίας βάπτισε όλη την οικογένειά του.

Τρεις Τούρκοι που ζούσαν στη Ρωσία έμαθαν ότι ο πατήρ κάνει θαύματα και αποφάσισαν να τον σκοτώσουν ή να τον απαγάγουν και να σφραγίσουν την εκκλησία. Πηγαίνοντας με τ' άλογά τους τη νύχτα, ένας καβαλάρης με άσπρο άλογο τους έκοβε τον δρόμο. Τα άλογά τους φοβήθηκαν και γύρισαν πίσω. Ήταν ο άγιος Γεώργιος που τους έδιωξε. Μετανοιωμένοι διηγήθηκαν το πάθημά τους στον π. Ηλία ζητώντας συγχώρηση.

Μία άλλη φορά ο άγιος ανακοίνωσε στην οικογένειά του πως ο άη Γιώργης τον προειδοποίησε για επικείμενη επίθεση ομάδας φανατικών Τούρκων. Πράγματι τη νύχτα μια ομάδα, με επικεφαλής τον Αχμέτ Κιτιάκ, τους χτύπησε την πόρτα ζητώντας δήθεν να τους δείξουν το δρόμο. Δεν τους άνοιξαν, αυτοί όμως σκότωσαν το σκυλί και άρχισαν να πυροβολούν.

Οι σφαίρες πήγαιναν δώθε-κειθε αλλά καμία δεν άνοιξε το σπίτι. Η Καλή [κόρη του] έβλεπε στην πόρτα τον άγιο Γεώργιο με ανοιχτά τα χέρια να τους προστατεύει. Τέλος έβαλαν φωτιά δίπλα στον αχερώνα, όπου μέσα ήταν η εκκλησία και κήκε. Πήρε φωτιά και η σκεπή του σπιτιού, αλλά την έσβησαν. Ο π. Ηλίας ύστερα πήγε και προσευχήθηκε μπροστά στα εικονίσματα και ρώτησε τον Χριστό: «Ποιοι είναι αυτοί που έκαψαν την εκκλησία;». Και ο Χριστός τους απαρίθμησε έναν έναν.

Ο π. Ηλίας κοιμήθηκε τον Ιούλιο του 1946 μέσα σε ένα φωτεινό όραμα και μια διάχυτη ευωδία. Από τον τάφο του έβγαινε φως και κάθε βράδυ τα μεσάνυχτα,

ανάβλυζε μύρο. Μετά από χρόνια ο τάφος του ανοίχτηκε και το σώμα του βρέθηκε άφθορο και ευωδιάζον. Όμως το 1962, που ανοίχτηκε για δεύτερη φορά, το λείψανό του είχε κλαπεί. Ο θαυματουργός αυτός διδάσκαλος της ορθόδοξης πίστης τιμάται τοπικά ως άγιος στο Βατούμ.

Ο άγιος Ιωάννης, ο Νέος Ελεήμων

Ο άγιος Ιωάννης ο Νέος Ελεήμων (ονομάζεται έτσι επειδή υπάρχει και ο παλαιός άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων, επίσκοπος Αλεξανδρείας του 5^{ου} αιώνα), γεννήθηκε το 1836 στο χωριό Λωρία (Μούζενα) της επαρχίας Τραπεζούντας του Πόντου, που και σήμερα υπάγεται στην Τουρκία, και το επώνυμό του ήταν Τριανταφυλλίδης. Ήταν έγγαμος και πατέρας, είχε ορφανέψει από μικρός και εργαζόταν σκληρά για να ζήσει ο ίδιος και η οικογένειά του. Εκτός από τις γεωργικές εργασίες εργαζόταν και ως αρτοποιός. Κάποια στιγμή τρεις άγγελοι εμφανίστηκαν στον ίδιο και στη σύζυγό του και πληροφόρησαν εκείνη ότι οι χωριανοί του Ιωάννη θα του ζητήσουν να γίνει ιερέας και δεν πρέπει να το αρνηθεί. Της έδωσαν επίσης πληροφορίες για το μέλλον το δικό του και της οικογένειάς τους.

Ο άγιος έγινε ιερέας και μαθήτευσε στους μοναχούς του αγίου Γεωργίου Χουτουρά. Αν και ολιγογράμματος έδειξε φλογερό ζήλο και εξελίχθηκε όχι μόνο σε άριστο κήρυκα του θείου λόγου αλλά και σε ευλογημένο ειρηνοποιό, καθώς ολόκληρα χωριά κατέφευγαν σ' αυτόν –συχνά σταλμένα από τον ίδιο το μητροπολίτη– για να ακούσει τις διαφορές τους και να τις επιλύσει με σοφία, οδηγώντας στη συμφιλίωση.

Το 1877, με το ρωσοτουρκικό πόλεμο, διοργάνωσε μεγάλο έρανο (κινητοποιώντας κυρίως πλούσιους), για να καταπολεμήσει την πείνα και κυρίως αυτή η επίπονη και πολύτιμη δραστηριότητά του τού έδωσε το χαρακτηρισμό του Νέου Ελεήμονα. Όταν μάλιστα ένας αποτυχημένος δάσκαλος του χωριού σκότωσε κατά λάθος από το ξύλο το εγγονάκι του αγίου, εκείνος έπεσε με ζήλο στην προσευχή και, με την παρέμβασή του, κατόρθωσε να ειρηνεύσει τους εξαγριωμένους συγγενείς του και να βγάλει από τη φυλακή το δάσκαλο.

Κοιμήθηκε ειρηνικά στις 13 Ιουνίου 1903 και, τρία έτη αργότερα, μετά από αίτησή του στο όνειρο κάποιας συγχωριανής του, έγινε η ανακομιδή των λειψάνων του, όπου τα χέρια του βρέθηκαν άφθορα λόγω της μεγάλης του φιλανθρωπίας. Τότε λοιπόν χωριά ολόκληρα από τη γύρω περιοχή έφθασαν να προσκυνήσουν το τίμιο λείψανο, ακόμη και Τούρκοι αγάδες, οι οποίοι έφεραν ως αφιερώματα λάδι και κερί. Και δήλωσαν: «Αυτός ο παπάς εφέντης και ζώντας άγιος ήταν και μετά το θάνατό του φανερώθηκε περισσότερο. Αν του χτίσετε εκκλησία, κι εμείς θα προσφέρουμε».

Μετά την ανακομιδή των λειψάνων του αγίου συνέβησαν πολλά θαύματα. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο τον αναγνώρισε επίσημα ως άγιο και εορτάζει στις 13 Ιουνίου (κοίμηση) και στις 7 Οκτωβρίου (ανακομιδή των λειψάνων του).

Η αγία Ελέναμπα η προορατική

Η Ελέναμπα ήταν μια ευσεβής και σοφή έφηβη κόρη, που ζούσε στο χωριό Κεφαλοχώρι της Νίκαιας της Μικράς Ασίας. Το όνομά της σημαίνει «Ελένη που μιλάει σαν αββάς» (=γέροντας, πνευματικός διδάσκαλος). Ήταν ορφανή και πάμπτωχη και εργαζόταν ως υπηρέτρια σε έναν πονόψυχο Τούρκο. Εκείνος πολλές φορές την άκουγε τη νύχτα να προσεύχεται και να παρακαλεί το Θεό να φορτωθεί τις αμαρτίες άλλων, συγκεκριμένων, ανθρώπων, που αργότερα προφανώς θα έκανε προσευχές, νηστείες και άλλες θυσίες για να τις εξαλείψει.

Ήταν προικισμένη από το Θεό με προορατικό χάρισμα και πολλοί άνθρωποι έρχονταν να πάρουν τη συμβουλή της, αλλά και να ζητήσουν τις προφητείες της (εννοείται, χωρίς αμοιβή). Ιδίως πληροφορούσε γυναίκες για την τύχη των συζύγων τους, που είχαν επιστρατευθεί στα τουρκικά Τάγματα Εργασίας (Αμελέ Ταμπουρού). Ο Τούρκος αφέντης της τη σεβόταν και κατέγραφε τις προφητείες της, γιατί διαπίστωνε με τα ίδια του τα μάτια το χάρισμά της. Η οσία αυτή νέα κοιμήθηκε γύρω στο 1920, σε ηλικία μικρότερη των 14 ετών. Πριν κοιμηθεί είχε προβλέψει το θάνατό της και είχε ζητήσει να τη ντύσουν σαν μοναχή. Από τον τάφο της ανέβλυσε αγίασμα και όσοι άρρωστοι το έπιναν θεραπεύονταν. Τα ρούχα της και κάποια προσωπικά της αντικείμενα μεταφέρθηκαν από τους συγγενείς της, με την Ανταλλαγή των Πληθυσμών, στο Νέο Κεφαλοχώρι, στο νομό Σερρών, όπου την ευλαβούνται ως αγία.

Πηγή:

http://oodegr.com/oode/asynithista/thavmata/xristianika_thavmata_mousoylm1.htm#%CE%91